Бязвізавы рэжым паміж Беларуссю і Кітаем будзе ўсталяваны арыенціровачна сёлетняй восенню.

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадо...
Якуб КОЛАС

Народная Воля

№ 47 (4299)

12 чэрвеня 2018 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

Дэмакратычная грамадскасць патрабуе, каб Мінскі аблвыканкам адклікаў усе ранейшыя рашэнні, звязаныя з выдзяленнем участка пад будаўніцтва рэстарана са здзеклівай назвай «Паедзем, паядзім» у некалькіх метрах ад Курапат, дзе сталінскія каты забілі многія тысячы бязвінных людзей.

Блюзнерства ладзіць скокі там, дзе трэба схіліць галаву і маліцца за тое, каб ніколі не паўтарылася трагедыя тых далёкіх трыццатых гадоў.

ПРАТЭСТ

АБАРОНА КУРАПАТ ТРЫВАЕ…

Ля ўрочышча Курапаты працягваецца акцыя пратэсту супраць таго, што побач з мемарыяльнымі крыжамі адкрываецца рэстаран “Паедзем, паядзім”.

Ад учарашняга дня пад брамай гэтай забаўляльнай установы распачалася штодзённая дванаццацігадзінная варта, мэта якой – распавядаць наведвальнікам рэстарана пра расстрэлы, якія адбываліся тут у 30-я гады мінулага стагоддзя.

– Удзельнікамі пратэсту было прынята рашэнне, што варта павінна знаходзіцца тут кожны дзень з 12.00 да 24.00, якраз у гадзіны работы рэстарана, – распавядае “Народнай Волі” адзін з удзельнікаў акцыі, сустаршыня аргкамітэта па стварэнні партыі “Беларуская хрысціянская дэмакратыя” **Павел Севярынец**. – Удзел у дзяжурстве бяруць прадстаўнікі сямі дэмакратычных арганізацый. На месцы правядзення акцыі знаходзіцца своеасаблівы “метраном”: запісаныя на аўдыё ўдары жалобнага звона. Ён уключаецца тады, калі да “Паедзем, паядзім” пад’язджаюць машыны з патэнцыяльнымі наведвальнікамі.

Хаця, па шчырасці, магу засведчыць: за ўвесь час нашага пратэсту людзей, якія хочуць паесці побач з Курапатамі, былі адзінкі. У будныя дні амаль няма – сюды прыязджаюць пастаўшчыкі прадуктаў і персанал установы. У выхадныя патэнцыяльных наведвальнікаў калі і дадаецца, то не нашмат.

– Ведаю, вы збіраліся сустрэцца з уласнікамі рэстарана. Ці адбылася такая сустрэча?

– Учора мы паехалі на вуліцу Казлова, 5 – там знаходзяцца офісы ўласнікаў рэстарацыі – кампаній “Белрэстінвест” і “Белноватэкс груп”. Прыехаўшы на месца, даведаліся, што кампаніі гэтыя не “фэйкавыя” – офіс сапраўды дзейсны. На дзвярах ніякай шыльды няма. Відавочна, яна там была, бо сляды ад яе на дзвярах засталіся. І ў самім офісе нехта быў. Праўда, нам не адчынілі, як мы ні грукалі ў тыя дзверы. Званок на нумар кантактнага тэлефона згаданых кампаній плёну таксама не прынёс, як толькі на тым канцы дроту пачулі, што мы хочам абмеркаваць сітуацыю вакол рэстарана ў Курапатах, дык адразу кінулі слухаўку.

Свой зварот з патрабаваннем зачыніць ці перанесці ўстанову мы пакінулі ў паштовай скрыні, якая належыць кампаніям-уласнікам “Паедзем, паядзім”.

– Якія крокі вы будзеце рабіць далей?

– Сёння, 12 чэрвеня, мы збіраемся наведаць Генпракуратуру, Камітэт дзяржкантролю і Мінскі аблвыканкам. У гэтыя інстанцыі намі таксама падрыхтаваны лісты. Патрабаванне ў іх утрымліваецца па сутнасці адно: зачыніць ці перанесці рэстаран у іншае месца.

Ці доўга будзе працягвацца наша акцыя пратэсту? Адкажу так: пакуль не вырашыцца праблема – будзем стаяць. Нас там няшмат – чалавек 10–15, але штодня з’яўляюцца новыя людзі. Ёсць актывісты з Мазыра, Оршы і іншых гарадоў. Так што чарговая абарона Курапат трывае…

Віталь ГАРБУЗАЎ.

ФАКТ

Патрабуюцца...

Міністэрства працы і сацыяльнай абароны паведаміла, што на 1 чэрвеня 2018 г. у краіне свабодныя 69,9 тысячы працоўных месцаў. І гэта ў параўнанні з мінулым годам амаль на 40 працэнтаў больш: на 1 чэрвеня 2017 г. было 50,1 тысячы вакансій. Попыт на работнікаў па рабочых прафесіях склаў 64 працэнты ад агульнай колькасці вакансій супраць 54,5 працэнта.

Што тычыцца зарплат, якія прапаноўваюцца, то яны розныя ў залежнасці ад спецыяльнасці, адукацыі і, вядома ж, рэгіёна. Так, напрыклад, медсёстрам у сярэднім прапануюць ад 300 да 700 рублёў, вадзіцелям – ад 400 да 1000, будаўнікам – ад 800 рублёў і больш.

Ганна ГАНЧАРЫК.

КОНКУРС

Тры з трыццаці двух

Журы абрала тры эскізныя праекты памятнага знака (мемарыяла) у Курапатах. Пра гэта журналістам паведаміў рэктар Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў **Міхаіл Баразна**. У конкурсе ўдзельнічалі 32 праекты.

Начальнік упраўлення мастацтваў Міністэрства культуры **Ірына Рахвалава** паведаміла, што на мемарыял у Курапатах сабрана ўжо 11.786 рублёў. Збор сродкаў пачаўся летась. Ініцыятыва па стварэнні памятнага знака ў Курапатах была агучана падчас “круглага стала”, які адбыўся ў рэдакцыі газеты «Советская Белоруссия» 24 лютага 2017 года.

ХВАЛЮЮЧАЯ ПРАБЛЕМА

На пенсію ў 63 гады?

У Беларусі загучалі меркаванні аб тым, каб зраўняць пенсіённы ўзрост для мужчын і жанчын. На свет Божы з’явілася прапанова, каб з 2023 года яшчэ раз адсунуць узрост выхаду на пенсію для жанчын, і тады да 2032 года яны будуць выходзіць на пенсію нароўні з мужчынамі ў 63 гады.

Галоўная прычына такога магчымага новаўвядзення – Фонду сацыяльнай абароны насельніцтва быццам не хапае грошай на выплаты пенсій. Але ці вырашыць гэтая мера праблему? Ці не трапім мы ў пастку, і ў 2032 годзе зноў спатрэбіцца павялічваць пенсіённы ўзрост, таму што пакуль улады не кажуць пра іншыя меры, якія дазволілі б не дапускаць павелічэння нагрузкі на Фонд сацыяльнай абароны?

За каментарыем “Народная Воля” звярнулася да акадэмічнага дырэктара Беларускага эканамічнага даследча-адукацыйнага цэнтра (BEROC) ***Кацярыны Барнуковай.***

– На жаль, дэмаграфічная сітуацыя складваецца зараз так, што людзей пенсіённага ўзросту будзе станавіцца ўсё больш, а працаздольнага – усё менш, – *кажа эксперт.* – Для Фонду сацабароны насельніцтва гэта азначае рост дэфіцыту фонду: выплаты растуць, а паступленні, наадварот, падаюць. Паводле нашых разлікаў, для таго каб дэфіцыт ФСАН не станавіўся занадта высокім, неабходна паступовае (да 2035 года) павелічэнне пенсіённага ўзросту і для жанчын, і для мужчын да 65 гадоў.

Што тычыцца павышэння пенсіённага ўзросту жанчынам да 63 гадоў, то, на мой погляд, гэта не толькі правільна, але і неабходна. Існуючая пенсіённая сістэма з’яўляецца дыскрымінацыйнай для мужчын, асабліва ўлічваючы, што чаканая працягласць жыцця мужчын нашмат меншая. Больш за тое, сёння многія жанчыны ўзросту 45+ дыскрымінуюцца на рынку працы з-за заніжанага пенсіённага ўзросту.

– Але ў 65 на пенсію – гэта неяк вельмі радыкальна, многія беларусы вас не зразумеюць. Можа, спачатку, напрыклад, варта было б павялічыць пенсіённы ўзрост для людзей у пагонах?

– Выдаткі на пенсіённыя выплаты прадстаўнікам сілавых структур ажыццяўляюцца не з Фонду соцабароны, і мы не ведаем, якія на гэта ідуць сродкі. Але я не думаю, што дадзеных ільготных катэгорый так шмат, што эканомія на выплатах ім пенсіённых дапамог істотна змяніла б сітуацыю ўвогуле з пенсіённым забеспячэннем.

На мой погляд, не трэба так баяцца павышэння пенсіённага ўзросту. Гэта не адбываецца раптоўна, а ідзе паэтапна – па паўгода ў год, так што ўвесь працэс зойме прыблізна 20 гадоў. Няма такога, што мы прачнуліся і даведаліся, што, умоўна кажучы, з 1 ліпеня пенсіённы ўзрост у Беларусі 65 гадоў для мужчын і жанчын. Іншая справа, што людзей трэба да гэтага рыхтаваць. Тыя, каму сёння 30–35 гадоў, павінны дакладна разумець, што яны стануць пенсіянерамі не ў 60 гадоў.

– Нам часта ківаюць на Еўропу: маўляў, там даўно пенсіянерамі становяцца, калі далёка за 60. Ці карэктныя такія параўнанні?

– Перш за ўсё некарэктныя таму, што працягласць жыцця ў Еўропе большая. Аднак і ў Беларусі працягласць жыцця даволі хутка расце. Акрамя таго, у краінах Еўропы афіцыйны пенсіённы ўзрост з’яўляецца хутчэй індыкатыўнай лічбай. Многія еўрапейцы, дзякуючы назапашвальным пенсіённым фондам, могуць самі вызначаць час выхаду на пенсію і, назапасіўшы на заслужаны адпачынак, нідзе не працаваць ужо ў 55 альбо 60 гадоў, чакаючы пенсіённага ўзросту. Але пры гэтым і там многія выбіраюць працягваць працаваць пасля дасягнення пенсіённага ўзросту, калі дазваляе здароўе.

– Можа, і нам пара пераходзіць да назапашвальнай сістэмы пенсіённага забеспячэння і не абмяжоўвацца толькі павышэннем пенсіённага ўзросту?

– Думаю, у рэшце рэшт уладам давядзецца пайсці на рэформу пенсіённай сістэмы, паколькі іншага выйсця няма. Але ж павышэнне пенсіённага ўзросту – гэта і ёсць першы крок. Аднак у будучым, напэўна, трэба чакаць і ўвядзення назапашвальнага элемента. Тут трэба разумець, што назапашвальная сістэма – не панацэя. Пераход на яе займае некалькі дзесяцігоддзяў, і пры гэтым часткова павінна захоўвацца і салідарная сістэма для выплаты сацыяльных пенсій. Такім шляхам, напрыклад, ідзе Польшча.

(Заканчэнне на 2-й стар.)

ПАРАЎНАЕМ...

Танней, чым у канкурэнтаў?

Днямі выконваючы абавязкі генеральнага дырэктара завода «БелДжы», першы намеснік міністра прамысловасці **Генадзь Свідзерскі** заявіў, што ў жніўні будзе запушчаны ў серыйную вытворчасць бюджэтны седан Geely FE3. Прыблізны кошт навінкі – менш за 23 тысячы рублёў.

Мы вырашылі параўнаць, як гэта цана суадносіцца з маркамі аўта С-класа, якія на беларускім рынку прапаноўваюць іншыя кампаніі-вытворцы, тым больш што на беларуска-кітайскім заводзе менавіта з выхадам седана на рынак разлічваюць на павелічэнне продажу Geely. Не так даўно начальнік камерцыйнай службы «БелДжы» **Кірыл Шаламіцкі** ў інтэрв’ю нашаму выданню заяўляў: “*Седан Geely FE3 – аўтамабіль класа Volkswagen Jetta, яго кошт будзе істотна ніжэй у параўнанні з флагманскай мадэллю Geely Atlas*”.

Трэба адзначыць, што прапаноў новых седанаў на рынку сёння дастаткова. А вось па якім кошце?

Nissan Almera – ад 18.900 рублёў,
Volkswagen Polo – ад 21.810,
Kia Rio – ад 24.900,
Hyundai Accent – ад 24.900,
Ford Focus – ад 28.840,
Toyota Corolla – ад 33.150,
Skoda Octavia – ад 34.162,
Volkswagen Jetta – ад 35.330 рублёў.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

XVIII НАЦЫЯНАЛЬНЫ ФЕСТЫВАЛЬ

Фінберг – з Лучанком!

Канцэрт “Мелодыя лёсу” ў гонар славутага кампазітара – самая яркая і ўрачыстая старонка традыцыйнага маладзечанскага фэсту

У дзень адкрыцця XVIII нацыянальнага фестывалю беларускай песні і паэзіі ў Маладзечне прыкметна пашчыраваў заслужаны калектыў “Нацыянальны акадэмічны канцэртны аркестр Беларусі”, яго мастацкі кіраўнік і галоўны дырыжор, народны артыст нашай краіны, прафесар Міхась Фінберг. З 10.30 і з 15.30 у канцэртнай зале Палаца культуры праводзіліся два туры рэспубліканскага этапу конкурсу маладых выканаўцаў беларускай эстраднай песні, працавала журы на чале з М.Я.Фінбергам, падводзіліся вынікі гэтага напружанага спаборніцтва.

Неардынарнай падзеяй сталася ў выставачнай зале адкрыццё выставы творчых работ удзельнікаў мастацкага пленэру “Святасць зямлі беларускай” – “Наша Радзіма вачыма мастакоў свету”. Аматары тэатральных відовішчаў паглядзелі спектакль Мінскага абласнога драмтэатра “Вечар” па п’есе выдатнага драматурга Аляксея Дударава.

А ў 21.30 пад адкрытым небам у летнім парку адбылося афіцыйнае адкрыццё фестывалю, гучалі цёплыя і, дзякуй Богу, непрацяглыя прамовы начальства, уручэнне дыпломаў удзельнікам конкурсу і прэмій тром пераможцам. Гран-пры гэтым разам не ўганаравалі нікога…

На маю думку, галоўнай падзеяй на фестывалі стаўся канцэрт “Мелодыя лёсу” – да 80-годдзя з дня нараджэння Ігара Міхайлавіча Лучанка, народнага артыста СССР і Беларусі. Заўважу, яго юбілей адбудзецца ўлетку – 6 жніўня. І дадам: Ігар Лучанок нарадзіўся ў Мінску, а не ў Мар’інай Горцы, што звычайна можна пачуць з вуснаў вядучых розных праграм.

Міхась Фінберг зладзіў канцэртную праграму выключна сіламі свайго калектыву

музыкантаў і вакалістаў. Што да твораў кампазітара, то меўся велізарны выбар. Вядома, адных толькі хітоў у яго набярэцца на паўнавартасны канцэрт. Гэта і песні на вершы нашых класікаў – Янкі Купалы, Якуба Коласа, Максіма Багдановіча, Аркадзя Куляшова – “Спадчына”, “Мой родны кут”, “Вераніка”, “Алеся”, і не менш запатрабаваныя песні: “Жураўлі на Палессе ляцяць” (словы Алеся Ставера), “Зачараваная мая” (словы Генадзя Бураўкіна), “Полька беларуская” (словы Леаніда Дранько-Майсюка) і многія-многія яшчэ… Але Міхась Фінберг пайшоў сваім шляхам, – уключыў у праграму побач з вядомымі ў свеце нацыянальнымі залацінкамі Ігара Лучанка яго папулярныя песні мінулых гадоў, створаныя на аснове рускамоўных тэкстаў. Трэба аддаць належнае нашаму фестывальнаму босу: ён знайшоў магчымасць перастварыць па-беларуску тыя рэчы, у выніку былі цудоўна прыняты шматлікай публікай песні “Юнацтва маё”, “Брыганціны”, “Я прыйду”, “Дзе юнацтва бераг дальні?” ды іншыя.

Да ўдзелу ў такой незвычайнай фестывальнай вечарыне М.Я.Фінберг запрасіў паэта Леаніда Дранько-Майсюка і мяне, грэшнага. Перш чым прачытаць вершы, мы з Леанідам, натуральна, акцэнтавалі ўвагу на жыццядайнай творчасці вялікага нацыянальнага кампазітара Ігара Лучанка, які, зрэшты, ніколі не замыкаўся толькі ў нацыянальных межах сваёй плённай творчасці. Невыпадкова ён першы з беларусаў стаў уладальнікам імяннай зоркі на Плошчы зорак эстрады ў Маскве.

Падчас завяршэння канцэрта з боку бліжняга азярца пацягнула начным халадком. Але настрой у шматтысячнай публікі быў прыўзняты, людзей сагравалі песні славутага творцы і ягоная прысутнасць на свяце музыкі і паэзіі.

Пасля шчодрага, яскравага феерверку над паркам і летнім тэатрам горада, калі я падышоў да Ігара Лучанка з неадольным жаданнем паціснуць яму руку, ён прыязна ўсміхнуўся і сказаў: “Вось так і ствараецца культ асобы”. Такія словы знакамітага кампазітара прагучалі для мяне прыемнай неспадзяванкай. “Гэта – не грэх, калі ёсць асоба. Горш, калі культ ствараецца там, дзе няма асобы”, – адказаў я. І міжволі ўспомніўся мне верш незабыўнай зямлячкі, лаўрэаткі Дзяржаўнай прэміі імя Янкі Купалы – Жэні Янішчыц “Адносна культу”, дзе ёсць такія словы:

Зведаў край наш нямала пакут,
Каб застацца народу – народам.
Узвядзіце культуру ў культ,
Каб халтура не ведала ходу!
Стрэсы нас даганяюць, інсульт,
Хцівасць нас даганяе драпежная.
Узвядзём жа культуру ў культ,
Ачышчэнне душы – непазбежна!

Васіль ЖУКОВІЧ.

На фота: намеснік старшыні Мінскага аблвыканкама Віктар Сірэнка ўручае Ігару Лучанку дыплом і пасведчанне Ганаровага грамадзяніна Мінскай вобласці.

ИЗ ПЕРВЫХ УСТ

Иван ДЫРМАН: «НЕ ДАЙ БОГ НИКОМУ ТУДА ПОПАСТЬ…»

Как сообщалось, на минувшей неделе в жодинской тюрьме №8 прошло очередное заседание общественного совета при МВД.

«Обсуждалось состояние положения дел и перспективы развития уголовно-исполнительной системы МВД Беларуси, – читаем на сайте МВД. – Программа предусматривала знакомство с работой учреждения, обмен мнениями по совершенствованию работы пенитенциарной системы».

Условия в жодинской тюрьме правозащитники называли суровыми, там умирали заключенные.

Но на фотографиях, размещенных на сайте МВД, не тюрьма, а просто какой-то курорт или отель со звездами! Обед из трех блюд, белая стеклянная посуда, свежие скатерти, салфетки, на кроватях – белое белье…

«Народная Воля» попросила поделиться своими впечатлениями от визита в одну из самых страшных белорусских тюрем члена общественного совета МВД, председателя центрального совета республиканского государственно-общественного объединения «Добровольное общество содействия армии, авиации и флоту Республики Беларусь» генерал-майора запаса Ивана Дырмана.

– Нам показывали, как готовят пищу, как лечат заключенных, как налажена их жизнь, – *рассказывает Иван Васильевич*. – На первый взгляд сложилось впечатление, что там порядок, все в рамках правового поля. И принципиально все запрограммировано так, чтобы не унижать достоинство людей. Везде стоят видеокамеры, которые фиксируют, что происходит на территории. Какими должны быть порции еды, сколько длится прогулка – там настолько все четко расписано, что отклониться от этой программы ни осужденные, ни руководство тюрьмы не могут.

Мы несколько часов там были. Прошли по этажам, по подвалам. Осужденных там выводят и заводят в помещение не по одному, а группами. Я видел там телевизоры, книги, шахматы, шашки. Я в тюремном деле не большой профессионал, но то, что я увидел… Мне показалось, там созданы условия для того, чтобы конфронтация между охраняющими и охраняемыми была невозможна.

– Не было ощущения, что специально к визиту членов общественного совета при МВД и салфетки на стол поставили, и скатерти постелили, и белое постельное белье?

– Там сварные конструкции везде, и распорядок дня устоявшийся. Поэтому предположить, что могли изменить интерьер специально для нас… Если бы красили что-то, то, наверное, запах краски остался бы…

А что касается белья, то я не сказал бы, что оно было уж сильно белое. Видно, что далеко не первой категории, не раз стиранное. Но действительно, выглядело все чисто и опрятно.

– А посуда? Не алюминиевая, фарфоровая?

– Посуда, которую нам показывали, совершенно обычная и недорогая. Но я видел там не только стеклянную посуду, как на фото, но и, например, алюминиевую…

Нам еще, кстати, показали продукцию, которую производят в колониях. На примере жодинской тюрьмы нам рассказали, как функционирует вся система Департамента исполнения наказаний.

– На территории колонии стоит красивая мебель, скамейки с резными спинками…

– Как я понял, эти скамейки привезли из тех мест, где их делают. Специально, чтобы нам показать. Но нам ведь не только мебель показывали, но еще и клюшки, спецодежду и прочее. Все в комплексе.

– Знаю, что вы общались с заключенными. Один из членов общественного совета сухо сказал: жалоб у них ни на что не было…

– Мы были в одной или двух камерах. Начальник тюрьмы задавал заключенным вопросы, а они отвечали.

– Наверное, если при начальнике тюрьмы пожалуешься на невыносимые бытовые условия, то последствия не заставят себя долго ждать?..

– Как вам сказать… Там очень строгие условия. И запустить в камеру к заключенным кого-то без сопровождения сотрудников колонии – всякое может быть, сами понимаете…

– О каких-то проблемах пенитенциарной системы, требующих безотлагательного решения, во время вашего визита в жодинскую тюрьму шла речь?

– Говорили, что Республиканский медицинский тюремный комплекс возводится, строительство заканчивается. Я спрашивал, какие проблемы есть. Глава Департамента исполнения наказаний Олег Маткин довольно внятно отвечал на вопросы, обо всем рассказывал.

– Жодинская, на ваш взгляд, вполне комфортная?

– Знаете, я не стал бы отвечать на этот вопрос. Потому что не дай Бог… Не дай Бог никому туда попасть!

Но нас убеждали, что там создаются весьма достойные условия. Однако еще раз подчеркну: я не специалист по тюрьмам. Я вам просто рассказал то, что увидел…

ЗАКУЛИСЬЕ

Что осталось за кадром?

Спортсмен и депутат **Вадим Девятовский** и председатель правления МОО «Гендерные перспективы» **Ирина Альховка**, которые также входят в общественный совет МВД, в жодинскую тюрьму не попали.

«Я был в командировке на Кубке страны, но так совпало…» – сказал Девятовский.

«Знаю, что планировалась поездка в тюрьму, но не присутствовала на заседании совета – у меня была конференция по устойчивому развитию», – объяснила Ирина Альховка.

Глава Департамента исполнения наказания МВД генерал-майор **Олег Маткин** прокомментировал визит членов общественного совета МВД в жодинскую тюрьму кратко: *«Люди увидели, как налажена жизнь и быт данного учреждения»*.

В коротком ролике, размещенном на сайте МВД, оператор показывает, как во время ознакомительной прогулки по территории колонии члены совета разглядывают продукцию, сделанную в исправительных учреждениях. Председатель правления ЗАО «Второй национальный телеканал» подполковник юстиции в запасе **Марат Марков** заинтересованно присматривается к высоким ботинкам на шнуровке.

Академика, бывшего ректора БГУ **Сергея Абламейко** привлекли деревянные шахматы и резные фигуры зверей.

Всем членам общественного совета предлагали продегустировать тюремный хлеб – буханок на столе лежало много. Многие бывшие белорусские заключенные, прошедшие тюремные университеты, в один голос отмечали: *«Хлеб очень плохой. В нем все время попадались большие комки непропеченной муки. Мука низкого качества. Белый хлеб и черный тяжело различить между собой – они одинаково серого цвета». А вот* художник-скульптор **Александр Дранец** жодинский хлеб съел с большим удовольствием.

«Я попробовал хлеб… – сказал Дранец. – *И такого вкусного хлеба, натурального вкуса я, пожалуй, не пробовал с детства… Замечательный хлеб, замечательная продукция…»*

Два года назад примерно в таком же ключе высказалась певица и депутат Палаты представителей **Ирина Дорофеева** после посещения могилевской тюрьмы №4.

«Питание на высшем уровне, как в ресторане, признаюсь честно, я даже попробовала – очень вкусно», – насмешила тогда всех артистка, которая призналась, что в тюремной столовой съела лишь соленый огурец.

ДРУГОЙ ВЗГЛЯД

«Народная Воля» попросила некоторых бывших сидельцев вспомнить свои будни в жодинской тюрьме.

Анатолий ШУМЧЕНКО, лидер РОО «Перспектива»:

– У меня было с чем сравнивать. Когда меня арестовали, то вначале отвезли в изолятор временного содержания на Окрестина. Там как раз недавно прошел ремонт и условия были более-менее приближенные к тем, что запечатлены на фотографиях с сайта МВД. Там была горячая и холодная вода. А когда на следующий день привезли в Жодино, я ужаснулся. Мрачные стены, был страшный холод, а батареи не включали. Мне врач выписал таблетки, и когда я клал одну рядом с собой, она через час просто таяла, такая огромная влажность была в камере!

Ни кружек, ни чашек нам не давали. Выдавали лишь алюминиевые «зечки» на время завтрака, обеда или ужина, и после приема пищи их сразу забирали. Вода в камере была только холодная. Попить можно было только набрав воду в пригоршни.

Атмосфера там просто ужасная. Там мрачно все: от стен и потолка до лиц охранников. Возможно, кого-то и содержат в таких образцово-показательных камерах, но для большинства, думаю, созданы такие условия, в которых отбывал наказание я и многие другие.

Валерий ЩУКИН, пенсионер, правозащитник:

– Я сидел в 2001 году, миски алюминиевые тогда еще точно были.

Что касается питания, то у жодинской тюрьмы есть подшефное хозяйство, поэтому мяса в меню тамошним заключенным попадает несколько больше, чем в других аналогичных исправительных заведениях. В еде я неприхотлив, ем все, что дают, так что я там не голодал, плюс ссобойки мне передавали. Дело в том, что у меня с детства страх голода, поэтому голодовку в тюрьме я не объявлю ни при каких обстоятельствах.

Знаю, что на Западе в некоторых тюрьмах можно готовить самому, но до нас этот прогресс еще не дошел.

У нас были проблемы с прогулкой. Положено час быть на свежем воздухе. А нас выводили максимум минут на 15. Я начал жаловаться и добился, чтобы мы гуляли столько, сколько положено…

Александр КОЗУЛИН, экс-ректор БГУ и экс-кандидат в президенты Беларуси:

– Из всех белорусских тюрем у жодинской – самая наихудшая слава. Это знают все, кто прошел по различным этапам. Жодинская тюрьма – это полный беспредел!

Более жесткого отношения, чем в Жодино, я не встречал нигде. Там контролеры не дают тебе ни секунды покоя. В силу того, что я интересовался психологией, стал набрасывать в камере психологические портреты личностей охранников. На протяжении месяца делал в тетради заметки о поведении контролеров и сотрудников администрации. А потом отдал свои записи начальнику тюрьмы с соответствующими комментариями. Для него это был эффект разорвавшейся бомбы! Когда есть профессиональный взгляд со стороны на работу твоих подчиненных, сначала, конечно, возникает определенный шок. Потом у нас состоялся разговор и он объяснил, что испытывает острую нехватку кадров, на тот момент был 30-процентный некомплект сотрудников. На вакантные должности брали почти всех, кто хотел. Но вы сами понимаете, что человек со здоровой психикой вряд ли согласится на такую работу…

Ни в одной тюрьме я не видел стеклянной посуды. Это просто смешно! Везде алюминиевая!

Ну а про все остальное в жодинской тюрьме даже говорить не хочется. Повторю только, что это тюрьма с самой худшей репутацией…

*(Понятно, что воспоминания А.Козулина относятся к тем годам, когда он был репрессирован властями. – **Ред.**)*

Алесь БЕЛЯЦКИЙ, правозащитник:

– Больше всего на снимках из жодинской тюрьмы меня удивила столовая. Потому что я точно знаю, что там посуда алюминиевая, всем выдают алюминиевые кружки без ручек. Когда что-то из них пьешь, обжигаешь губы. Еще дают алюминиевые миски, в которые тебе кидают и первое, и второе блюдо. А на снимках с сайта МВД – каждое блюдо в отдельной тарелке. Это, видимо, столы накрыли специально для членов общественного совета МВД и подчиненных Шуневича.

Я вообще не понимаю, для чего делают такие постановочные снимки, которые не имеют отношения к реальной тюремной жизни. Что этим хотят показать? Что у них там суперские люксовские условия? Но ведь все, кто сидел в жодинской тюрьме, знают, что все это – неправда!

Марина КОКТЫШ.

***P.S.** Надеемся, редакция получит более свежую информацию от тех, кто сейчас отбывает наказание в жодинской тюрьме №8. «Народная Воля» – за объективность, правдивое отражение действительности.*

ХВАЛЮЮЧАЯ ПРАБЛЕМА

На пенсію ў 63 гады?

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

ФАКТ

Мільёны бюджэтных грошай

Сапраўды, апошнія гады сітуацыя ў пенсіённай сістэме настолькі дрэнная, што з 2014 года ўтварыўся дэфіцыт пенсіённага фонду і ўладам нічога не застаецца рабіць, як закладваць у рэспубліканскі бюджэт яшчэ адзін артыкул выдаткаў – на выплаты ў Фонд сацыяльнай абароны насельніцтва. Прычым з кожным годам яны павялічваюцца.

Так, на гэты год запланавана накіраваць з бюджэту ў Фонд сацыяльнай абароны насельніцтва 1 мільярд 459 мільёнаў 569 тысяч 877 рублёў. У мінулым годзе гэтая сума складала 741 мільён 22 тысячы 100 рублёў, у 2016 годзе – 581 мільён 287 тысяч 300 рублёў. І гэта пры тым, што пенсіённая рэформа ў частцы павелічэння пенсіённага ўросту ўжо пачалася. Летась колькасць атрымальнікаў пенсій у краіне скарацілася на 25,6 тысячы чалавек у параўнанні з 2016 годам.

Каб зразумець, наколькі істотныя выплаты з дзяржбюджэту ідуць на пенсіі, дастаткова сказаць, што на ахову здароўя і адукацыю з дзяржбюджэту сёлета плануецца выдаткаваць менш сродкаў. На ахову здароўя – каля 895 мільёнаў, на адукацыю – 877,4 мільёна.

У якім узросце выходзяць на пенсію ў іншых краінах

Краіна	Узрост выхаду на пенсію для жанчын	Узрост выхаду на пенсію для мужчын	Заўвага
Расія	55	60	Плануецца павышэнне ўзросту выхаду на пенсію да 63 гадоў у мужчын і 60 гадоў у жанчын.
Казахстан	58,5	63	З 1 студзеня 2018 года падвышаецца пенсіённы ўзрост жанчын і з 1 студзеня 2027 года дасягне 63 гадоў
Украіна	55	60	Узрост выхаду на пенсію ва Украіне змяняць не сталі, але, каб выйсці на заслужаны адпачынак, трэба мець 30 (для жанчын) і 35 гадоў (для мужчын) страхавога стажу. Павелічэнне стажу ідзе паэтапна.
Польшча	60	65	Рэформа, якая прадугледжвала павышэнне ўзросту да 67 гадоў для абодвух полаў, спынена.
Літва	60	62,5	Ідзе паступовае павышэнне ўзросту, і ў 2026-м жанчыны і мужчыны будуць выходзіць на заслужаны адпачынак у 65 гадоў.
Латвія	62	62	З 1 студзеня 2025 года ўзрост павялічыцца да 65 гадоў.
Германія	65	65	Да 2030 года пенсіённы ўзрост будзе павялічаны да 67 гадоў.
Вялікабрытанія	65 (з лістапада 2018)	65	Прапануецца павялічыць пенсіённы ўзрост як для мужчын, так і для жанчын да 66 гадоў да кастрычніка 2020 года і далей як мінімум да 68 гадоў.
ЗША	67	67	

ШТРЫХ

Пенсіённы ўзрост, бальнічныя, дэкрэтныя

Што яшчэ разглядаецца ўладамі як мера зніжэння нагрузкі на Фонд сацабароны?

На праславутай нарадзе экспертаў у Савеце Рэспублікі, якая прайшла 7 чэрвеня і на якой абмяркоўвалася пытанне хранічнага дэфіцыту Фонду сацыяльнай абароны, гучалі і такія прапановы:

– не аплачваць бальнічныя работнікам у сувязі з агульным захворваннем або бытавой траўмай першыя тры каляндарныя дні, а аплачваць іх толькі з чацвёртага дня часовай непрацаздольнасці;

– выдаткі на выплату дапамогі па доглядзе інвалідаў першай групы і састарэлых, якія дасягнулі 80 гадоў, перакласці на рэспубліканскі бюджэт (зараз гэта аплачваецца са сродкаў ФСАН);

– скараціць дэкрэтны адпачынак да 2 гадоў (дапамогі па доглядзе дзіцяці да трох гадоў выплачваюцца за кошт сродкаў ФСАН).

Адным словам, паказальныя прапановы для сацыяльна арыентаванай дзяржавы. Як кажуць, без каментарыяў.

Дарэчы, нядаўняе даследаванне, праведзенае ва Украіне Фондам ААН у галіне народанасельніцтва, паказала, што з улікам працягласці жыцця і яе якасці, больш прыдатны ўзрост выхаду на пенсію для ўкраінцаў – 60 гадоў для абодвух палоў. Пагадзіцеся, узровень жыцця беларусаў і ўкраінцаў не вельмі адрозніваецца. Магчыма, такая выснова фонду актуальна і для Беларусі. Хаця ў незалежных экспертаў іншае меркаванне – яны кажуць пра 65 гадоў.

Марыя ЭЙСМАНТ.

АФІЦЫЙНА

«Цяпер якіх-небудзь змяненняў не плануецца»

– Адбылася актыўная дыскусія, у час якой гучалі самыя розныя, у тым ліку і альтэрнатыўныя пункты гледжання: аб павышэнні пенсіённага ўзросту для жанчын, пераглядзе аплаты працы ў бюджэтнай сферы, увядзенні ўмоўна назапашвальнай пенсіённай сістэмы, дадатковых карпаратыўных сістэм і іншыя, – *заявіла БЕЛТА прэс-сакратар Савета Рэспублікі Вольга Казловіч пасля планавага пасяджэння секцыі навукова-кансультатыўнага савета па пытаннях сацыяльна-эканамічнага развіцця ў верхняй палаце 7 чэрвеня.* – Кожны з прысутных экспертаў мог выказаць свой пункт гледжання. Аднак нельга ацэньваць агучаныя меркаванні як адпрацаваныя прапановы. Умовы ажыццяўлення паэтапнай пенсіённай рэформы ў Беларусі вядомыя і празрыстыя. Цяпер якіх-небудзь змяненняў не плануецца… Стаіць задача, каб сярэдняя пенсія складала не менш за 40 працэнтаў ад сярэдняй заработнай платы па краіне. Гэта залежыць ад збалансаванасці Фонду сацыяльнай абароны насельніцтва і магчымасцяў рэспубліканскага бюджэту.

ВІНШУЕМ!

Вячаслаў ХАРАНЕКА: «Адчуваю сябе як Карлсан…»

Нядаўна вядомы беларускі спартсмен Вячаслаў Харанека адсвяткаваў 57-ы дзень нараджэння. Дата неюбілейная, таму святкаванне прайшло без пампезнасці – за святочным сталом сабраліся толькі родныя і самыя блізкія славутага гіравіка.

– Я не адчуваю сябе пажылым ці старым чалавекам, – *прызнаецца асілак.* – Увогуле, не вельмі люблю зазіраць ва ўласны пашпарт. Не важна, колькі табе гадоў, важна, на колькі ты сябе адчуваеш…

– І што вам падказвае гэтае адчуванне?

– Я не дзякую, каб казаць, што мне “заўжды васямнаццаць”, але і паверыць, што хутка будзе шэсць дзясяткаў гадоў, як я жыву на гэтым свеце, не магу. Адчуваю сябе як Карлсан – мужчынам у самым росквіце сіл.

– З якімі пачуццямі азіраецеся на пражытыя гады?

– Жыву заўтрашнім днём. Азірацца не мае сэнсу, у мінулым нічога ўжо не зменіць і не выправіць. Заўважыў толькі, што з узростам стаў менш зацыклівацца на нейкіх матэрыяльных рэчах. Зразумеў: што падарылі – не важна, куды больш важна – хто пра цябе ўспомніў, хто пазваніў. Дзякую, што і “Народная Воля” не забывае! Чытаю вашу газету. Падабаецца.

Таму дарагіх падарункаў не чакаў. Іх і не было. Сабраліся за святочным сталом з самымі блізкімі, паднялі па тры кілішкі каньяку, пагаманілі. Вось і ўсё святкаванне.

Яшчэ раз скажу: матэрыяльныя рэчы мяне перасталі хваляваць, галоўнае – каб было здароўе. А яно, дзякуй богу, пакуль дазваляе мне штодня падцягвацца на турніку па некалькі дзясяткаў разоў, адціскацца ад падлогі дый паўнавартасна жыць… Гэта, бадай, самае галоўнае.

– У гэтым годзе прайшоў першы Кубак вашага імя. Прыемна?

– Прыемна, што здарылася гэта яшчэ пры маім жыцці. Турнір прайшоў у Асіповічах пры добрай спонсарскай падтрымцы. Дарэчы, гэта быў першы выпадак, калі пераможцы атрымалі грашовыя прызы – па 300 рублёў. Лічу тое сапраўдным дасягненнем, бо раней усё абмяжоўвалася кубкамі ды ганаровымі граматамі. Спадзяюся, што Кубак на прызы Вячаслава Харанекі стане традыцыйным.

– Але і самі вы сыходзіць з памоста не збіраецеся?..

– Рана яшчэ мне ў пенсіянеры. У мяне безліч планаў і задумак. Зараз на маім рахунку 156 афіцыйных рэкордаў, дзесяць апошніх я ўстанавіў лежачы пасля перанесеных аперацый на нагах. У гэтым годзе планую ўстанавіць яшчэ некалькі дасягненняў – да бліжэйшага старту застаецца менш за месяц. Выйду, а дакладней – лягу на памост 3 ліпеня. За паўгадзіны паспрабую ўзняць 32-кілаграмовую гіру тысячу разоў…

У наступным годзе хацелася б выступіць на адкрыцці II Еўрапейскіх гульняў. Дарэчы, ва ўладныя кабінеты я ўжо закінуў гэтую прапанову, але пакуль станоўчага адказу адтуль няма…

Віталь ГАРБУЗАЎ.

ДАБРАЧЫННАСЦЬ

«Белгазпрамбанк» выдаў Алексіевіч

Пакуль беларускія чытачы чакаюць даўно абяцанага выдавецтвам “Логвінаў” пяцітомніка Святланы Алексіевіч, “Белгазпрамбанк” выдаў яе дакументальна-мастацкую хроніку “Галасы Утопіі” пад адной вокладкай. У выданне ўвайшлі ўсе пяць кніг першага ў гісторыі Беларусі нобелеўскага лаўрэата – “У вайны не жаночы твар”, “Апошнія сведкі”, “Цынкавыя хлопчыкі”, “Чарнобыльская малітва” і “Час сэканд-хэнд”. Гэта апошняя аўтарская рэдакцыя вядомых твораў у найноўшым беларускім перакладзе. Пісьменніца дапрацавала хроніку: аднавіла цэнзурныя скарачэнні, далучыла новыя эпізоды і старонкі з уласнага дзённіка. Выданне прызначаецца для сяброў і партнёраў “Белгазпрамбанка” і ў вольны продаж не паступіць. Нягледзячы на тое, што аб'ёмны фаліянт налічвае аж 1138 старонак, важыць ён усяго 1580 грамаў.

РЭГІЁН

У Агародніках з'явіўся памятны знак Уладзіміру Дубоўку

На Пастаўшчыне прайшоў трохдзённы міжнародны фестываль народнай музыкі “Звіняць цымбалы і гармонік”. У ім бралі ўдзел аматарскія ансамблі народнай музыкі з усіх абласцей Беларусі і пяці замежных краін – Расіі, Латвіі, Літвы, Эстоніі і нават далёкай Індыі. Фестывальныя мерапрыемствы адбываліся на 15 пляцоўках у раённым цэнтры і ў вёсках Пастаўшчыны.

Падчас фестывалю ў вёсцы Агароднікі быў адкрыты памятны знак выдатнаму беларускаму паэту Уладзіміру Дубоўку, які там нарадзіўся. У 1930 годзе ён быў беспадстаўна арыштаваны органамі НКУС і больш за 20 гадоў правёў у лагерах і на высылцы ў розных рэгіёнах СССР. Летась сталічнае выдавецтва “Лімарыус” выдала двухтомнік У.Дубоўкі, падрыхтаваны Ганнай Севярынец.

Міхась ЗАГОРСКІ.

ЗНАЙ НАШИХ!

Петров на «Бельведере»

Только что стало известно, что молодой солист Большого театра оперы и балета Беларуси Павел Петров стал третьим на престижном международном оперном конкурсе «Бельведер-2018», который в этом году проходил в Юрмале (Латвия).

Конкурс «Бельведер» отличается от других оперных состязаний тем, что певцов оценивает жюри, в состав которого входят интенданты крупнейших оперных театров мира, агенты и представители медиажюри. Главными призами победителям конкурса являются ангажементы.

Тенору Павлу Петрову 26 лет, в Большом театре он служит уже шесть лет, так как был зачислен в труппу еще на втором курсе Академии музыки. Буквально сразу певец был введен в репертуар театра. Сейчас Павел Петров поет главные партии в «Евгении Онегине», «Алеко», «Травиате», «Царской невесте», а также много гастролирует в театрах Граца и Цюриха. Наверняка после «Бельведера» зарубежная карьера нашего соотечественника станет еще более успешной. Чему, конечно, нельзя не порадоваться.

Елена МОЛОЧКО.

ЧУЛІ?

Дар'я Домрачава – зорка Садружнасці…

Міждзяржаўнай прэміяй “Зорка Садружнасці” чатырохкратная алімпійская чэмпіёнка па біятлоне Дар'я Домрачава ўганаравана па выніках 2017 года. Разам з Домрачавай узнагароду атрымалі дырыжор Юрый Башмет, скрыпачка Айман Мусахаджаева (Казахстан), паэт Нізом Касім (Таджыкістан) і кампазітар Сцяпан Шакаран (Арменія), філолаг Наргіз Пашаева (Азербайджан), літаратуразнаўца Абдылдажан Акматаліеў (Кыргызстан) і фізік Іён Бостан (Малдова). Урачыстая цырымонія ўзнагароджання адбудзецца на XIII Форуме творчай і навуковай інтэлігенцыі дзяржаў-удзельніц СНД 19–20 чэрвеня ў Астане.

Уладальнікам прэміі ўручаюць дыплом, ганаровы знак і 2 мільёны расійскіх рублёў.

ПАМЯТЬ

В полях за Вислой сонной лежат в земле сырой…

Эта цифра не может не впечатлить: в Польше похоронено около 20 миллионов солдат разных национальностей. Так сложилась история соседней страны, что ее территория стала ареной многих сражений и войн, включая Первую и Вторую мировые. В последнюю войну, по официальным данным, в польской земле навсегда остались лежать более 600 тысяч бойцов Красной Армии. Исследователи добавляют к этой цифре еще 1.000.000 погибших военнопленных.

Почему полякам не по душе серп и молот?

Как поляки относятся к военным захоронениям? Лучше дать возможность один раз все увидеть своими глазами, чем сто раз объяснять заочно. Руководствуясь этим принципом, МИД Польши и пригласил в конце мая группу белорусских журналистов вместе с представителями Первого канала России, аккредитованными в Беларуси, в Варшаву. Польская сторона подготовила весьма насыщенную программу: встречи с представителями Министерства иностранных дел, Министерства культуры и национального наследия, руководством Бюро по увековечению борьбы и мученичества Института национальной памяти, а также посещение Музея Варшавского восстания, легендарной крепости Осовец и, конечно же, воинских кладбищ в разных регионах страны.

Памятник советским солдатам на кладбище в Брудно.

Первая встреча – в Министерстве иностранных дел, где нам сразу же озвучили официальную позицию: Польша четко разделяет свое отношение к воинским захоронениям, на которых лежат погибшие солдаты и жертвы Второй мировой, и тем, что является символическими памятниками, доставшимися от Советского Союза. Кладбища и захоронения достойны памяти и уважения. За ними ухаживают, регулярно приводят в порядок, подновляют, если надгробия обветшали. В обязательном порядке останки каждого обнаруженного в ходе поисков солдата Второй мировой эксгумируют и переносят на общие воинские кладбища. Для поддержания захоронений в надлежащем состоянии из государственного бюджета Польши регулярно выделяются немалые денежные средства. В соответствии с договором между двумя странами вносит свою финансовую лепту в благоустройство воинских кладбищ с могилами советских солдат и Россия.

А вот поставленные в Польше в послевоенные годы по инициативе СССР памятники подлежат сносу. За исключением тех, что находятся на территориях кладбищ и захоронений, недоступны общественности, а также представляют культурную и общественную ценность или внесены в учет достопримечательностей.

Столь четкая дифференциация прописана в Законе «О запрете пропаганды коммунизма или иного тоталитарного строя», обязательном для исполнения в каждом воеводстве страны.

Справка «Народной Воли»

*Закон «О запрете пропаганды коммунизма или иного тоталитарного строя» действует в Польше с апреля 2016 года. В соответствии с ним нельзя называть улицы, школы, больницы и прочие заведения в честь героев или событий, прославляющих коммунизм и другие тоталитарные режимы. В июле 2017 года президент Польши **Анджей Дуда** подписал поправки в закон, расширив перечень объектов, попадающих под запрет. Барельефы, памятники, обелиски с коммунистической символикой, стоящие в людных местах и не представляющие художественной ценности, подлежат сносу. Поправки вступили в действие 21 октября прошлого года.*

Казалось бы, сугубо внутреннее дело соседней страны – решать, как ей поступать с «подарками Кремля». Однако ясно выраженная позиция Польши вызвала неодобрительную реакцию Москвы и породила откровенные спекуляции в российских СМИ. Мол, Польша уничтожает памятники советским воинам, которые принесли ей освобождение от гитлеризма. Закон о декоммунизации в России назвали законом о сносе памятников.

Вспоминая Катынь и Куропаты

Польша сносит лишь символические памятники, под которыми не захоронено ни одного солдата, объяснил ситуацию на встрече с белорусскими журналистами вице-министр Министерства культуры и национального наследия Польши **Ярослав Селлин**. И добавил, что если красные звезды на захоронениях как символ принадлежности солдат к Красной Армии допустимы для поляков, то серп и молот ассоциируются у польской общественности с тоталитаризмом и репрессиями. Горькая правда истории состоит в том, что 1 сентября 1939 года на Польшу напала гитлеровская Германия, а 17 сентября – Красная Армия. Освободив Польшу от гитлеризма, Советский Союз навязал ей на следующие 45 лет тоталитарный режим.

Подлежащих демонтажу символических памятников, не представляющих художественной ценности, по словам представителей Министерства культуры и национального наследия, набирается около 300. Их демонтируют – причем самые одиозные начали убирать с глаз долой, как только Польша обрела наконец долгожданную свободу.

– А есть ли примеры, когда художественная ценность памятника взяла верх над его «советскостью»? – спросили мы у вице-министра. Да, был ответ, это монумент известного польского скульптора **Ксаверия Дуниковского** в Ольштыне.

Справка «Народной Воли»

Монумент Освобождения варминско-мазурских земель был установлен в центре Ольштына в 1954 году и сначала носил название Памятник благодарности Красной Армии.

Автор проекта Ксаверий Дуниковский (1875–1964) – известный скульптор, переживший Освенцим, выполнил памятник в виде двух пилонов, изобразив на одном фигуру советского солдата, а на гранях второго – барельефы с изображением грозной военной техники и сцен мирной жизни, символизирующих достижения социализма. Для сооружения памятника из Германии привезли каменные элементы взорванного самими немцами при отступлении в январе 1945 года мавзолея Гинденбурга, увековечивающего битву под Танненбергом.

Монумент, который сами жители Ольштына оценивают неоднозначно (некоторые называют его «виселицами»), стоит на площади, которая раньше носила имя Красной Армии, а теперь названа в честь Ксаверия Дуниковского.

Коммунистический серп и молот, как еще раз подчеркнул вице-министр Министерства культуры и национального наследия Польши Ярослав Селлин, у большинства поляков ассоциируются с трагедией в Катыни, когда под Смоленском были расстреляны тысячи польских офицеров, взятых в плен Красной Армией. Советский Союз долгое время списывал эту бесчеловечную казнь на немцев. Таких «расстрельных» мест, где массово убивали поляков, по уверению вице-министра, помимо Катыни в СССР было еще три: одно – в селе Медное в Тверской области и два в Украине – под Киевом и Харьковом.

Более того – и это уже звучит как сенсация: польские исследователи полагают, что 5 тысяч польских офицеров расстреляли в минском парке имени Челюскинцев или в Куропатах. С белорусской стороной ведутся переговоры о проведении совместных расследований по данному вопросу, но положительного ответа пока нет.

Людмила СЕЛИЦКАЯ.
Минск–Варшава–Минск.

(Окончание в следующем номере.)

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Для закускі акурат прафсаюзны сервелат

На Міёрскім мясакамбінаце Федэрацыя прафсаюзаў Беларусі выпускае ўласную каўбасу, якую рэкамендуе набываць усім сталовым, турбазам і санаторыям. "Сервелат "Прафсаюзны" – для дружнага калектыву!" – так гучыць лозунг федэрацыі.

Нам убівалася ў мазгі,
Што кулінар падчас работы
Пячы павінны пірагі,
Шавец жа шыць павінны боты.
Як будзе ўсё наадварот
Ці ўзнікнуць проста перакосы,
Дык і пірог не пойдзе ў рот,
І кожны з нас хадзіцьме босы.
Але пакуль што глупстваў шмат,
І тых, хто робіць іх, – ад пуза.
Займець уласны сервелат –
Вось мэта, скажам, прафсаюза.
Бадай, усклікнем я і вы:
"Павінна быць другою мэта –
Ахоўваць нашыя правы!
Хіба ж як след ён робіць гэта?
Павінны, калі трэба, ён
Рабочых вывесці на страйкі,
Але з уладай ва ўнісон
Пра лад шчаслівы травіць байкі –
Давольны братка-беларус!"
(Адзначыць варта: не адзіны
У гэтым сэнсе прафсаюз,
Які абраў занятак дзіўны.
Напрыклад, у нядаўні час
Мы адпускалі жарты-кпіны,
Што ледзь не кожны жылкамгас
Рабіў вянкі і дамавіны.)
Гадаюць, мусібыць, усе,
А хтось здзіўляецца адкрыта,
Што прафсаюз на каўбасе
Спыніў свой выбар менавіта.
Галін нямала назаву –
Ад будаўніцтва да навукі, –
Дзе льга напружыць галаву
Або хаця б прыкласці рукі.
Чаму, напрыклад, прафсаюз
Не распачаў вытворчасць цэглы?
Культура ў нас як цяжкі груз,
І медыцыны стан нягеглы.
Прадоўжыць можна гэты спіс.
Я разважаў гадзіну недзе,
Пакуль ці лозунг, ці дэвіз
На сервелаце не разгледзеў.
А чым жа ён мяне здзівіў?
Імкнецца лозунг нам давесці,
Што стане дружным калектыў,
Як будуць людзі разам есці
Той прафсаюзны сервелат.
Так будзе добра калектыву,
Што потым злы начальнік нат
Не дасць нікому ў хвост і ў грыву!
А ў нас звычайна калектыў
Збіраецца з якой нагоды?
Калі наспеў карпаратыў
І ўсе ў чаканні асалоды;
Калі аднойчы кіраўнік
Калегам усміхнуўся міла
І ўсіх паклікаў на пікнік,
Бо проста лета наступіла.
А чым займаюцца, калі
"Мерапрыемства" ладзяць разам?
Раней гарэлку мы пілі.
Так і цяпер. І на зямлі
Парой ляжаць калегі плазам…

* * *

І ўрэшце зразумеў я сам,
Якая ў лозунга нагрузка:
Ад прафсаюзаў каўбаса –
Для ўсіх найлепшая закуска!

Без пазнакі не абысціся

Наш арганізм расце ў жыцці
Гадоў да дваццаці пяці.
Пра гэта (трэба тут пазнака)
Не ведаюць жывот і ср…ка.

Стары ці не стары?

Паскардзіўся сваім сябрам,
Што я, лічы, ужо стары:
То хрусне тут,
То стрэліць там…
І адказалі мне сябры:
– Маркоціцца няма падстаў:
Ты малады да той пары,
Пакуль дзіцёнак не аддаў
Табе свой тэлефон стары…

Кампенсацыя

Нягеглы від пасля запою,
Ды бедаваць няма прычыны:
Апух, як дыня, твар,
Затое
Разгладзіліся ўсе маршчыны.

Рэдка і часта

Сказала сумна мне суседка,
Як разам мы ўзялі на грудзі:
– Жаніцца людзі хочуць рэдка.
А часта замуж хочуць людзі.

Начная рыбалка

Удалай, калі выпілі як след,
Начная атрымалася рыбалка.
У сетку, разагрэўшы іх імпэт,
Папалася прыгожая русалка.
І рыбакі ад радасці такой
Дабавілі яшчэ, прапала стома…
Як сорамна было ім раніцой!
Бо стала ясна, што злавілі сома…

МЕРКАВАННЕ

Нікому ніколі не дазваляйце выціраць аб сябе ногі

Прафсаюзная тэматыка ў маім жыцці займае асобае месца: чатыры гады працы старшынёй прафсаюзнага камітэта інстытута (1978–1982 гг.), абарона кандыдацкай дысертацыі па прафсаюзнай праблематыцы (1985 г.), абгрунтаванне неабходнасці стварэння ў Беларусі прафсаюзнай газеты. Падчас сустрэчы з тагачасным старшынёй Белсаўпрофа **Уладзімірам Ганчарыкам** (1987 г.) гэта ідэя атрымала падтрымку, і неўзабаве пачаў выходзіць першы беларускі прафсаюзны штотыднёвік «Праца» (1989 г.) (сёння – «Беларускі час»).

Прафсаюзы ўзніклі на пачатковым этапе рабочага руху як заканамерны вынік яго станаўлення. Умовы працы рабочых былі жудасныя: 12–16-гадзінны рабочы дзень, мізэрныя заробкі, жыццё ў бараках. Ахова працы адсутнічала: траўматызм быў звычайнай з'явай, смяротнасць – высокая. У шматлікіх навуковых і мастацкіх творах даецца красамоўнае апісанне тагачаснага жыцця рабочых.

Асэнсаванне неабходнасці паляпшэння свайго сацыяльнага стану падштурхоўвала рабочых да змагання. Спачатку гэта былі адзінкавыя выступленні. З асобнымі рабочымі змагацца было легка: маглі пабіць, забіць, пазбавіць працы, выгнаць з барака. Паступова прыйшло асэнсаванне: моц рабочых у іх згуртаванасці, у калектыўнай барацьбе за паляпшэнне ўмоў працы і павышэнне заробку. Само жыццё падказала ідэю стварэння саюзаў рабочых па іх прафесійнай прыналежнасці. Так узніклі прафсаюзы як неад'емная частка існавання рабочага руху. **Галоўная функцыя прафсаюзаў – абарона інтарэсаў рабочых, барацьба за паляпшэнне ўмоў іх працы і жыцця.**

Станаўленне і развіццё прафсаюзнага руху ва ўсіх краінах свету праходзіла ў няспыннай барацьбе паміж працадаўцамі і наёмнымі працаўнікамі.

І зараз у сродках масавай інфармацыі мы рэгулярна чытаем аб забастоўках, маршах, дэманстрацыях у Германіі, Францыі, Грэцыі, Італіі, Польшчы, Англіі, іншых краінах. Бастуюць дзяржслужачыя, настаўнікі, авіядыспетчары, бортправаднікі, фермеры, урачы, людзі іншых прафесій. Праз забастоўкі ідзе рэгуляванне кошту рабочай сілы. У рынкавай эканоміцы іншага рэгулятара проста не існуе.

Вось некалькі прыкладаў.

2018 год (люты-сакавік) распачаўся адной з мацнейшых забастовак за ўсю гісторыю вышэйшай школы Англіі: баставалі выкладчыкі 62 універсітэтаў, уключаючы Кембрыджскі і Оксфардскі. Чым былі незадаволены прафесары? Падрыхтаваным новым праектам палажэння аб пенсіённым забеспячэнні, у выніку прыняцця якога кожны выкладчык мог бы страціць пасля выхаду на пенсію 10.000 фунтаў стэрлінгаў у год.

Рэгулярна бастуюць работнікі англійскай пошты, шахцёры, работнікі наземнага і падземнага грамадскага транспарту, авіядыспетчары, лётчыкі.

Прычынай забастоўкі банкаўскіх супрацоўнікаў стала рашэнне ўлады Брытаніі ў сакавіку 2017 года ўвесці абмежаванне на павышэнне заробкаў – не больш як на 1% у год да 2020 г., у той час як інфляцыя ў краіне склала ў маі 2,9% з-за Brexit і прывяла да аслаблення фунта стэрлінгаў.

Банкаўскія работнікі не належаць да катэгорыі асоб з нізкім узроўнем кошту сваёй працы. Адчуваецe моц згуртавання людзей у абарону сваіх фінансавых інтарэсаў? І гэта нармальна. У рынкавай эканоміцы трэба ўмець змагацца за свае інтарэсы. Лепшымі дарадчыкамі людзей якраз і павінны быць іх калектыўныя намаганні праз прафсаюзы.

На пачатку 2016 г. у Францыі баставалі таксісты. Разам з таксістамі ў пратэстных акцыях бралі ўдзел авіядыспетчары, дзяржслужачыя, якіх не задавальнялі памеры заробкаў і магчымасць скарачэнняў рабочых месцаў.

Восенню 2017 г. і вясной 2018 г. па Францыі пракацілася новая хваля забастовак і пратэстных маршаў. Не працавалі школы, з перабоямі працаваў чыгуначны транспарт, была адменена трэць авіярэйсаў.

Удзел у страйку бралі ўсе дзевяць прафсаюзаў работнікаў дзяржсектара, якія прадстаўляюць інтарэсы больш як 5 млн працаўнікоў. Кіравалі забастовачным рухам два найбуйнейшыя прафсаюзы Францыі – Французская дэмакратычная канфедэрацыя працы (CFDT) і Рабочая сіла (FO).

Сёння бастуе Грэцыя: чыгуначнікі, работнікі метро, грамадскага транспарту. Асноўнае патрабаванне – павышэнне заробку, захаванне рабочых месцаў, сацыяльных ільгот.

Беларускія прафсаюзы па-свойму асэнсавалі наказ Леніна і да сённяшняга дня ўсё вучаць, вучаць і яшчэ раз вучаць… як жыць. А як жывём – усе добра бачаць.

Але ж за акном надвор'е змянілася кардынальна. У Беларусь вярнуўся, можна сказаць, капіталізм. Паводле дадзеных Нацыянальнага статыстычнага камітэта Рэспублікі Беларусь, па стане на студзень 2018 г. амаль 90% юрыдычных асоб (а гэта 127,3 тыс.) фундуюцца на прыватнаўласніцкай аснове. Доля дзяржаўнай уласнасці складае ўсяго 11,3% (14,1 тыс.). Такі расклад прыватызацыі далёка не ў кожнай еўрапейскай дзяржаве знойдзеш. У прыватным сектары сёння працуюць 2850,4 тыс. чалавек, у дзяржаўным – 1745,3 тысячы.

Паводле вынікаў мінулага года сярэдні заробак у Беларусі склаў 815,2 рубля ў месяц (407,6 долара), пры гэтым у сістэме культуры і спорту – 593 (296,3), адукацыі – 557,7 (278,85); ахове здароўя і сацыяльных паслуг – 621,7 (310,85); грамадскім харчаванні – 601,6 (300,8). Спытайцеся сёння ў чэха, француза, немца, англічаніна, італьянца, іспанца, шведа, фіна, бельгійца, швейцарца, нарвежца: ці пагадзіўся б ён працаваць за такі заробак? У адказ мы пачулі б: "А дзе ж вашы прафсаюзы, чым яны займаюцца, што яны робяць? Чаму вашы прафсаюзы дазваляюць працадаўцу мець такую танную рабочую сілу? Вы ж не "бананавая краіна"! Трэба паважаць сябе!"

А можа, гэтае пытанне да кожнага з нас? Ці мы ўсё жыццё будзем першакласнікамі? Сапраўды, нам усім трэба вучыцца паважаць сябе і не дазваляць выціраць аб сябе чыноўніцкія боты. Сёння сярэдні заробак у еўрапейскіх краінах складае 3–4 тыс. еўра ў месяц. Прафсаюзы не ствараюць новыя рабочыя месцы. Іх ствараюць працадаўцы. А вось забеспячэнне прыдатных умоў працы (працягласці рабочага дня/тыдня, тэхнікі бяспекі, узроўню заробку, сацыяльных гарантый і г.д.) – гэта прыярытэт і сутнасць дзейнасці прафсаюзаў.

Беларускае тэлебачанне любіць паказваць, як беларускія прафсаюзы маніторац цены ў крамах. Цэны – важны аспект, але ў рынкавай эканоміцы інструмент іх рэгулявання мае больш універсальны характар праз попыт-прапанову. Больш таго, каб трымаць руку на пульсе цэнаўтваральных працэсаў, дзяржава стварыла спецыяльнае Міністэрства антыманапольнага рэгулявання і гандлю (міністр У.Калтовіч).

Задача прафсаюзаў у рынкавай эканоміцы – маніторыць не цэны, а кошт працы, заробкі ды памеры дзяржаўных сацыяльных выплат насельніцтву і дамагацца, каб яны (заробкі і сацыяльныя выплаты) стваралі і забяспечвалі нармальны ўзровень сацыяльнага дабрабыту людзей. Існуе і правераны часам і вопытам механізм дасягнення такога ўзроўню. Для краін з устойлівай рынкавай эканомікай такія дзеянні прафсаюзаў – звычайная з'ява. Будзем спадзявацца, што і беларускія прафсаюзы зразумеюць і неўзабаве авалодаюць гэтым механізмам.

Васіль РУСОВІЧ, дацэнт.

ЯК У ІХ…

Амерыканскае настаўніцтва зарабляе, вядома, значна больш, чым беларускае. Але з дапамогай прафсаюзаў яны змагаюцца за яшчэ лепшае жыццё.

З НАГОДЫ

Сапраўды, да кожнага злодзея міліцыянера не прыставіш

Часта гучыць такі выраз: "Да кожнага злодзея міліцыянера не прыставіш". І сапраўды, не выпадае змагацца з рознага роду раскрадальнікамі дзяржаўнай маёмасці, павялічваючы штаты праваахоўнікаў.

На праблему трэба глядзець глыбей. Колькі гаворана-перагаворана пра прыватызацыю! А працэс гэты ідзе настолькі марудна, што як валодала дзяржава асноўнымі сродкамі, так і валодае. А калі б у нас было больш прыватнікаў, то, паверце, і зладзеяў значна паменшылася б. Чалавек, якім бы ён сквапным ні быў, але сам у сябе красці не будзе.

Заўважце, у краінах, дзе даўнымдаўно прыватызаваны асноўныя сродкі вытворчасці, зладзеі амаль пераваліся.

Вера САЛАГУБАВА.

г.Мазыр.

ПАЗІЦЫЯ

Злоўжываеш шкоднымі звычкамі – нясі адказнасць

Колькі пісана-перапісана пра так званых лайдакоў, якія павінны аплачваць пэўныя паслугі камунальных і іншых служб! Лічу, дзяржава правільна робіць, што прыціскае розных абібокаў. Хопіць ім сядзець на карку працоўнага люду.

Будзь мая воля, я ўвёў бы нейкія штрафныя санкцыі і ў адносінах да алкаголікаў і заядлых курыльшчыкаў. З-за шкодных звычак яны губяць сваё здароўе, часта звяртаюцца па дапамогу да медыкаў. Скажыце, а чаму на іх лячэнне павінны ісці сродкі з дзяржбюджэту? Няхай усе расходы на лячэнне аплачваюць са сваёй кішэні. Калі так будзе, то, я ўпэўнены, многія з тых, хто злоўжывае шкоднымі звычкамі, задумаюцца.

Хачу звярнуць увагу на такі аспект праблемы. Колькі ў нас маладых дзяўчат паляць цыгарэты! Тысячы! З-за атручвання арганізма ў многіх затым нараджаюцца нездаровыя дзеці. Зноў жа – чаму дзяржава павінна браць на сябе ўсе расходы па іх лячэнні? У першую чаргу плаціць павінна тая асоба, якая з-за шкоднай звычкі нанесла шкоду свайму дзіцяці.

Зміцер ВАЛЬКОВІЧ.

Гомель.

ПРАПАНОВА!

…І размалёўваць не трэба

Аўтамабільныя трасы, бывае, пралягаюць блізка ля жылых дамоў. Каб знізіць гул машын і выкіды выхлапных газаў, па абочыне ўзводзяцца высокія дашчатыя альбо з палімерных матэрыялаў сцены. Прывабны выгляд яны маюць толькі тады, калі прыгожа размаляваны. Але гэта патрабуе немалых сродкаў, паколькі з-за прыродных ападкаў іх трэба перафарбоўваць праз кожныя тры-чатыры гады.

Я нядаўна быў у Польшчы. Дык вось заўважыў, што нашы суседзі пайшлі па іншым шляху. У іх тыя ж гукапаглынаючыя агароджы абвіты раслiннасцю зверху і да самай зямлі. І прыгожа, і не трэба перафарбоўваць. Эканомяцца значныя фінансавыя сродкі.

Прапаную нашым дарожнікам пераняць вопыт палякаў.

Рыгор КАЛЯНКОВІЧ.

Гродна.

А як бы прыгожа глядзелася гэтая сцяна ў зеляніне…

Народная Воля
http://www.nv-online.info
12 ЧЭРВЕНЯ 2018 г.

ЭВРИКА!

Почему норвежцам нравится работать бесплатно

Эта традиция настолько глубоко вросла в культуру современной Норвегии, что в 2004-м «дугнад» объявили здесь словом года. Отчего же бесплатный труд на благо общества столь популярен?

...Был канун национального праздника – Дня Конституции Норвегии, и люди по всей стране засучили рукава, чтобы как следует прибраться и потом отпраздновать 17 мая как положено.

На школьном дворе в городке Согндал собрались родители учеников – надо было всё приготовить к завтрашнему дню.

Шесть матерей взяли на себя руководство этой важной операцией. Двое отцов, один из которых – беженец из Эритреи, выносили из школьного здания столы и стулья. Группа родителей украшала двор ветками березы и флагами. Другие выносили мусорные корзины.

Несколько родителей интересовались у организаторов завтрашнего праздника, в какие игры надо будет играть с детьми. «Просто постарайтесь, чтобы всем было хорошо», – ответили им.

Перед вами типичный дугнад. Это норвежское слово буквально означает «помощь» или «поддержка».

Обычай совместной работы на благо общества имеет корни в истории Норвегии, но в том или ином виде он когда-то существовал в большинстве аграрных общин по всему миру.

В Норвегии дугнад традиционно использовался для таких серьезных работ, как корчевание пней, заготовка сена и строительство домов, а завершалось всё пиром на всю деревню.

Для нации крестьян и рыбаков дугнад был своего рода общественной программой страхования. Люди бескорыстно помогали друг другу, а в результате все знали – если будет нужно, тебе всегда помогут.

Сегодня дугнад означает неоплачиваемую добровольную работу, выполняемую вместе с группой других волонтеров – и на благо местной общины, и на благо всей страны.

Традиция настолько укоренилась в культуре современной Норвегии, что в 2004-м «дугнад» объявили словом года.

В городах дугнад – это, как правило, уборка территории и уход за деревьями в жилищных кооперативах.

Дугнады – обычное дело в детских садах и начальных школах, где часто бывает необходим мелкий ремонт.

В сельской местности соседи часто помогают друг другу ремонтировать дома или гаражи.

Что касается спортивных мероприятий, то тут уж дело чести каждого родителя поддержать своего ребенка – как собственным появлением, так и конкретным делом.

Спортивные дугнады часто помогают маленьким небогатым командам сэкономить на транспорте, напитках, судьях и медперсонале. Для них это важнейший ресурс, помимо прочего укрепляющий общинный, командный дух.

Но спортивный дугнад может принимать и более внушительные размеры. Да, в Норвегии всего-то около 5,3 млн жителей, но эта нация славится своими спортсменами и мировыми рекордами.

Дух дугнада – это то, что движет норвежцами и во время международного футбольного турнира для детей и молодежи, самого большого в мире, и во время грандиозного благотворительного телемарафона.

На «Кубок Норвегии» приезжают молодежные команды со всего мира. И его участники часто говорят, что совершенно невозможно понять, кем на самом деле работают и из какого слоя общества волонтеры, его обслуживающие.

Водитель автобуса или гендиректор крупной компании – на эту неделю все одеты в единую униформу, таскают сумки команды, к которой прикреплены, развлекают и подбадривают детей и спят на матрасах в школьном спортзале.

Национальный телемарафон, собирающий деньги на благотворительность, также полагается на дух дугнада. Каждый год в одно из воскресений октября 100 тысяч норвежцев стучатся в двери 2,3 млн домов, подставляя корзинки для пожертвований.

В этом году телемарафон будет посвящен помощи одиноким людям из всех слоев общества.

Опросы показывают, что число волонтеров и количество времени, которое те проводят на общественных работах, в некоторых сферах даже увеличивается.

Например, в 2014 году 61% норвежцев занимались дугнадом по меньшей мере для одной организации (данные Statistics Norway).

Для экономики это тоже очень полезно. В секторе неправительственных организаций страны добровольная помощь приносит около 8,8 млрд долларов – больше, чем работа оплачиваемых сотрудников (6,435 млрд долларов) этого сектора, что в 2014 году составляло около 5% всего ВВП континентальной Норвегии.

ПУЛЬС

За первой встречей будет вторая?

Сейчас все внимание приковано к Сингапуру, где сегодня, 12 июня, должна пройти встреча Дональда Трампа и Ким Чен Ына. В ходе этих переговоров стороны планируют обсудить двусторонние отношения и денуклеаризацию Корейского полуострова. Сам Трамп прежде допускал, что по итогам встречи может быть подписано соглашение об окончании войны на Корейском полуострове. Также в Вашингтоне ожидают подписания сторонами договоренности о полной денуклеаризации региона.

Как стало известно, северокорейский лидер Ким Чен Ын предложил президенту США Дональду Трампу провести второй раунд саммита в следующем месяце в Пхеньяне. Об этом со ссылкой на знакомый с процессом организации встречи глав государств источник сообщает корейское издание «Чунан ильбо».

В Австрии закрывают мечети

Лидер австрийского сообщества мусульман IGGÖ Ибрагим Олгун заявил, что его организация будет юридически оспаривать решение правительства о закрытии семи мечетей и высылке по меньшей мере 40 имамов.

В заявлении Олгуна говорится, что закрытие мечетей – радикальное решение, которое не может быть основано на догадках.

О решении закрыть семь мечетей, получающих финансирование из-за рубежа, и депортации имамов, подозреваемых в связях с турецкими националистами, австрийские власти объявили 8 июня.

Вена объяснила такое решение необходимостью подавления «политического ислама» и борьбой с турецким национализмом.

Меркель о России

Канцлер Германии Ангела Меркель заявила, что если она поедет на чемпионат мира по футболу в Россию, то может использовать поездку для политического диалога.

Канцлер отметила, что без переговоров нельзя решить ни один конфликт, в том числе в Украине и в Сирии. Кроме того, она пожелала немецкой команде всего хорошего на чемпионате.

Продолжив тему России, Меркель подчеркнула, что считает неправильной идею возвращения Москвы в G8. По ее мнению, в этом формате могут заседать государства, исповедующие общие ценности.

В Токио возмутились

Япония выразила протест против планов правительства России проложить оптоволоконный кабель между Сахалином и тремя островами Курильской гряды. Намерения Кремля являются «крайне разочаровывающими», заявил представитель правительства Японии.

Ранее заявлялось о намерениях Москвы и Токио совместно заниматься экономическим развитием Курильских островов. Однако из-за вопроса принадлежности Курил до сих пор не понятно, удастся ли начать совместную работу. В то время как РФ планирует сотрудничать в соответствии с российскими законами, Япония хочет убедиться в том, что общие экономические проекты не будут восприняты как признание ею российской позиции в территориальном конфликте.

НА ДАЛОНЯХ ВЕЧНАСЦІ

Анатоль БУТЭВІЧ

Дыпламат Іосіф Гашкевіч

Хоць і далёка ад нас Японія, ды здаўна вабіць да сябе беларусаў. Нават першым расійскім консулам у гэтай астраўной краіне быў выхадзец з Белай Русі Іосіф Антонавіч Гашкевіч. Ён стаў першым замежнікам, якому асцярожныя японцы дазволілі наведаць унутраную тэрыторыю краіны, што іншаземцам катэгарычна забаранялася. Іосіфа Антонавіча гасцінна прымала японская сталіца. І ўжо зусім неверагодна: «белавалосы рускі консул», як назвалі беларуса японцы, быў дапушчаны ў палац самога сёгуна – кіраўніка японскай дзяржавы. Гэтая дыпламатычная пасада стала вяршыняй кар'еры Гашкевіча. Пачыналася ж усё значна працей і адначасова больш складана.

5 кастрычніка 1814 года ў сям'і Антона Гашкевіча, святара з Мінскага павета, нарадзіўся сын Восіп. Дзяцінства яго прайшло ў Якімавай Слабадзе Рэчыцкага павета. Вучыўся ў царкоўнапрыходскай школе, Мінскай духоўнай семінарыі. Затым – Пецярбургская духоўная акадэмія. У час вучобы Іосіф авалодаў грэчаскай, нямецкай, французскай, англійскай, лацінскай, яўрэйскай мовамі. Тады ж захапіўся ідэяй перакласці старазапаветныя кнігі з яўрэйскай мовы на рускую. Ад мэты сваёй не адступіўся. У 1839 годзе Біблія была надрукавана.

У снежні таго ж года 25-гадовы Іосіф Гашкевіч выпраўляецца ў сваё першае замежнае падарожжа. У складзе Рускай духоўнай місіі яго на 10 гадоў накіравалі ў Пекін. Тут ён вывучыў кітайскую і японскую мовы, займаўся астранамічнымі даследаваннямі, назіраў за прыродай, фатаграфаваў, збіраў калекцыі насякомых. Навуковыя досведы выклаў пазней у шэрагу артыкулаў, надрукаваных у Расіі.

А пасля была першая экспедыцыя ў Японію. У пачатку кастрычніка 1852 года рускі цар Мікалай І абыходзіў шарэнгі матросаў і афіцэраў, што выстраіліся на палубе фрэгата «Палада». Яны павінны былі адплыць з дыпламатычнай місіяй у Японію. Сярод марской формы цар заўважыў двух цывільных людзей. Адзін з іх – пісьменнік Іван Ганчароў, аўтар «Обыкновенной истории» і «Обломова», выконваў ролю сакратара кіраўніка экспедыцыі віцэ-адмірала Яўфімія Пуцяціна. Другі – наш зямляк Іосіф Гашкевіч – з'яўляўся перакладчыкам місіі. Абодва моцна пасябравалі, пра што пісьменнік згадваў у цыкле падарожных нарысаў «Фрегат «Паллада».

Першая місія ў Японію аказалася ўдалай. У 1855 годзе з удзелам Гашкевіча быў падпісаны руска-японскі дагавор. Усе тры гады, што доўжылася экспедыцыя, ён не перапыняў навуковых заняткаў. А паколькі Пуцяціну давялося практычна здзейсніць кругасветнае падарожжа, то Гашкевіч меў шмат захапляючай даследчай працы. Калі карабель прычальваў да берага, ён даследаваў прылеглыя землі, іх геалагічныя асаблівасці, збіраў калекцыі, рабіў фотаздымкі. Такім чынам вывучыў, напрыклад, Паўднёвую Афрыку.

У Японіі прыязныя адносіны скаліся ў нашага земляка з будыйскім бонзам з горада Хэда Тацібана Каасай. Ды за стасункі з замежнікамі, паводле японскіх законаў, пагражала суровая кара. Таму, калі місія скончыла сваю працу, Каасай вымушаны быў разам з расіянамі тайна пакінуць Японію. Але ў 1853–1856 гадах ішла Крымская вайна. Англійская марская эскадра захапіла ў палон удзельнікаў пуцяцінскай экспедыцыі разам з Тацібана Каасай, якога ў гонар Гашкевіча назвалі Уладзімірам Іосіфавічам Яматавым.

Палонных трымалі спачатку ў Ганконгу, пасля ў Англіі. З цяжкасцю ўдалося вярнуцца ў Расію. У Пецярбургу Каасай- Яматаў дапамог Гашкевічу здзейсніць даўнюю мару – скласці першы «Японска-рускі слоўнік», які выйшаў у 1857 годзе і быў адзначаны медалём Пецярбургскай акадэміі навук і прэстыжнай Дзямідаўскай прэміяй. Такога слоўніка не мела тады ніводная краіна Еўропы.

А японскі калега Гашкевіча Яматаў прыняў расійскае падданства і нават ахрысціўся. Ён працаваў у Міністэрстве замежных спраў Расіі, выкладаў у Пецярбургскім універсітэце.

Калі ў 1858 годзе ў японскім горадзе Хакадатэ адкрывалася расійскае консульства, міністру замежных спраў А.Гарчакову спатрэбілася надзейная кандыдатура. Я.Пуцяцін парэкамендаваў Іосіфа Гашкевіча. Так наш зямляк стаў першым расійскім консулам у Японіі. Ён дзейсна спрыяў развіццю расійска-японскага супрацоўніцтва і паразумення. Акрамя таго, выкладаў у Хакадацкай рускамоўнай школе, займаўся навуковымі даследаваннямі.

У 1865 годзе Гашкевіч вярнуўся ў Пецярбург, пахаваўшы ў Хакадатэ жонку. Тут ён ізноў сустрэўся з Каасай-Яматавым. Аднак Іосіф Антонавіч увесь час памятаў пра малую радзіму, пра свой беларускі край. Настальгія змусіла яго ў кастрычніку 1867 года пераехаць у Беларусь. Жыў у невялікім маёнтку Малі цяперашняга Астравецкага раёна. А 15 мая 1875 года дыпламат, вучоны-мовазнавец, даследчык Далёкага Усходу стацкі саветнік Іосіф Гашкевіч памёр.

Яго вучань і хрэснік Каасай-Яматаў восенню 1874 года вярнуўся ў Японію. Зноў перайшоў у сваю веру, стаў манахам. Але ніколі не забываўся пра Іосіфа Гашкевіча. 30 мая 1885 года Каасай пакінуў гэты свет.

Удзячныя нашчадкі годна ўшанавалі памяць І.Гашкевіча. У беларускім Астраўцы яму адкрыты помнік. У музеі японскага пасёлка Хэда ёсць шмат матэрыялаў пра нашага земляка, а ў гарадку Фудзі на помніку рускім матросам і афіцэрам значыцца і яго прозвішча. У горадзе Хакадатэ, дзе было расійскае консульства, устаноўлены бронзавы бюст Іосіфа Гашкевіча. Яго імем названы заліў у Паўночнай Карэі.

У СОСЕДЕЙ

За год полмиллиона украинцев посетили Европу

Полтора миллиона трудятся в Польше

Ровно год назад граждане Украины получили возможность ездить в страны Шенгенской зоны и почти во все государства ЕС без визы. По словам заместителя руководителя пресс-службы Госпогранслужбы Украины Александра Тихонова, с 11 июня 2017 года преимуществами безвизового режима со странами Шенгенской зоны (помимо 22 государств ЕС это еще четыре европейские страны) воспользовались более полумиллиона граждан Украины, отказано во въезде было почти полутора тысячам. Самые распространенные причины отказа – отсутствие надлежащих документов и недостаточное финансовое обеспечение поездки.

Введение безвизового режима между Украиной и ЕС произошло на фоне оживленной трудовой миграции из Украины. Только в Польше, по данным, приведенным в начале 2018 года польским премьером Матеушем Моравецким, сейчас находятся 1,5 млн украинцев. На рабочую силу из Украины рассчитывают немецкие фермеры, в Чехии ждут украинских медсестер, а Словакия упрощает для украинцев процедуру трудоустройства.

ПОДРОБНОСТИ

Частный самолет, фешенебельный отель

Один из самых известных современных диктаторов и руководитель одной из беднейших стран мира Северной Кореи Ким Чен Ын прилетел в Сингапур на встречу с президентом США Дональдом Трампом на частном борте и, как отметили местные СМИ, из аэропорта отправился в сторону отеля класса люкс **St Regis**. Там северокорейская делегация будет проживать во время пребывания в Сингапуре.

Отель, где будет жить **Ким Чен Ын**, называют роскошным и потрясающим. Среди услуг St. Regis: круглосуточные услуги дворецкого, эксклюзивные «Бентли» с водителем и спа-салон. На территории 5-звездочного отеля также расположена художественная галерея, в которой собраны шедевры искусства Азии.

Как сообщает 360tv, этот отель считается одним из самых дорогих в Сингапуре. Президентский номер там стоит 8 тысяч долларов за ночь.

СТОП-КАДР

Живая цепь длиной в 200 километров

Десятки тысяч жителей Страны Басков – автономного региона на севере Испании – выстроились живой цепью длиной 202 километра с призывом большей автономии.

Цепь протянулась от городов Сан-Себастьян и Бильбао на севере Испании до Витории, столицы Страны Басков, где находится ее парламент.

Регион обладает более высокой степенью самоуправления, чем Каталония, которая активно добивается независимости от Мадрида.

В последние годы в Стране Басков поддержка идеи независимости несколько ослабла. Тем не менее многие считают, что население должно иметь право провести референдум по вопросу своих будущих отношений с Мадридом.

УСПАМІНЫ

АКУПАЦЫЯ

(чэрвень 1941 – ліпень 1944 г.)

Леанід ЛЫЧ, прафесар, доктар гістарычных навук

Прысвячаю землякам-магілянам часоў вайны і нямецкай акупацыі.

(Працяг. Пачатак у №№31–46.)

5. У партызанскай зоне

Неяк зусім непрыкметна, без усялякага крутога пераварату, выкарыстання зброі сканаў у Магільным нямецкі акупацыйны рэжым. Апошняй нахабнай акцыяй яго стала ажыццёўленае дзесьці ў першыя месяцы 1943 года заманьванне беларускіх хлопцаў і дзяўчат у адну з правабярэжных нёманскіх вёсак нібыта дзеля вызначэння іх узросту і выдачы асабістых дакументаў. Меру пакарання за няяўку ўстанавілі вельмі суровую, таму многія паслухаліся. Калі б яны дакладна ведалі, дзеля чаго іх збіраюць, напэўна, засталіся б дома. А збіралі дзеля адпраўкі на працу ў Нямеччыну.

З Магільнага трапіла туды не па сваёй волі каля дзесяці чалавек з моладзі. Сярод іх быў і вельмі паважаны ў мястэчку за сваю лагоднасць, дабрыню Барыс Аўсянік. Ён не загінуў ад цяжкай, нявольніцкай працы, дачакаўся капітуляцыі Германіі і з вялікай радасцю падаўся на малую радзіму. А вось дайсці да яе, сустрэцца з роднымі і блізкімі не давялося: па дарозе дамоў падарваўся на міне, знайшоўшы вечны спачын на чужой зямлі. Выклікае сумненне праўдзівасць звестак пра Барыса Аўсяніка ў кнізе "Памяць. Уздзенскі раён" (Мн. 2003), дзе ён паказаны як актыўны ўдзельнік партызанскага руху, затым змагаўся на фронце і загінуў у сакавіку 1944 года, гэта значыць яшчэ да вызвалення Магільнага ад нямецкіх захопнікаў.

Пасля непрыкметнай вымушанай здачы нямецкім акупацыйным рэжымам сваіх пазіцый у Магільным пачалі гаспадарыць партызаны. Людзі віталі такія перамены і нават ганарыліся, што жывуць у партызанскай зоне. Калі ў ёй зрэдку і з'яўляліся нямецкія карнікі, дык толькі падчас правядзення аперацый супраць партызанаў, абрабавання цывільнага насельніцтва. У планы акупантаў уваходзіла і фізічная расправа з некаторымі партызанскімі сем'ямі. А вось уся сям'я Мацея Пецюкевіча была вывезена ў Вузду і расстраляна толькі за тое, што яго сын у званні генерала служыў у Чырвонай Арміі. У выніку той акцыі я страціў свайго сябрука Толю, з якім у школе тры гады сядзеў за адной партай.

А Магільнае апынулася ў партызанскай зоне не ў малой ступені дзякуючы бацьку Нёману. У лёсе насельніцтва Вуздзеншчыны ён, без перабольшвання, адыграў вельмі важную ролю. З процілеглага Вуздзе з яе нямецкім гарнізонам левага боку Нёмана жыхары ўсіх вёсак актыўна ўдзельнічалі ў партызанскім руху і не далі ніводнага чалавека ў паліцэйскія фарміраванні. Затое такога ніяк не скажаш пра вёскі правабярэжжа Нёмана, да прыкладу Стальбоўшчыну і Літву, якія знаходзяцца на адлегласці ўсяго толькі трох кіламетраў ад Магільнага. Правабярэжжа Нёмана таксама папаўняла партызанскія шэрагі, але не ў такіх масавых маштабах і з вялікай рызыкай для сем'яў, з якіх дзеці пайшлі на барацьбу з акупантамі. У такім становішчы апынуўся родны дзядзька маёй мамы Ігнат Стахно з Замосця. У канцы 1942 года яго два сыны Вася і Коля ўліліся ў партызанскія шэрагі, паставіўшы сваю сям'ю пад вялікую пагрозу, хаця бацькі ўсяляк імкнуліся ўхіліцца ад яе. Не ўдалося: карнікі расстралялі бацькоў і двух іх дзяцей. Вось і думай, ці правільна паступілі Вася і Коля. Іх сыход у партызаны абышоўся для Беларусі гібеллю чатырох чалавек. Адказныя за разгортванне партызанскага руху асобы напачатку не бралі пад увагу такога фактара, таму і па іх віне беларуская нацыя несла вялікія людскія страты.

Напрыканцы лета ці на пачатку восені 1942 года пакінуў сваю вёску Літву разам з бацькамі і ўліўся ў партызанскія шэрагі родны брат маёй мамы Валодзя. Ад Вузды Літву аддзяляюць прыкладна 13 кіламетраў, таму яна знаходзілася ў межах нямецка-паліцэйскага кантролю. Невыпадкова з гэтай невялікай вёскі ў Вуздзенскай паліцыі служылі тры чалавекі. Сям'я аднаго з іх (Шчасновічаў) суседнічала з бацькамі Валодзі Сымонам і Марыляй, гэта значыць з маімі дзедам і бабай. Камусьці можа падацца парадаксальным, але такое суседства не раз выратоўвала іх ад вернай смерці. Калі па сваіх прычынах у Літву заязджалі немцы, паліцэйскія, мае дзед з бабкай хаваліся не дзе-небудзь у лесе, а ў паліцэйскай сям'і Шчасновічаў, будучы ўпэўненымі, што ў іх хату акупанты не зойдуць. А вось хату маіх дзеда і бабы яны – вядома, з якой мэтай, – не раз наведвалі, на вялікае шчасце, не знаходзячы ў ёй гаспадароў. Такой жа гасціннасцю Сымон і Марыля плацілі сям'і Шчасновічаў, хаваючы іх ад партызанскіх наездаў. Вядомы факты: калі хто-небудзь з паліцэйскіх гэтых трох сем'яў Літвы наведваў Валодзевых бацькоў, дык прасіў, каб папярэдзілі сына пра маючую адбыцца аблаву на партызан. Першая ж, але не апошняя сустрэча (пра другую скажу пазней), прычым неафіцыйная, партызана Валодзі з сынам-паліцаем Шчасновічаў адбылася ў самым канцы 1943 года. У час яе ніхто з "ворагаў" не наводзіў адзін на аднаго рулю ружжа. Глядзелі яны адзін аднаму ў вочы як суседзі. Заўважу яшчэ і такое: мае дзед і баба вызнавалі праваслаўную веру, сям'я Шчасновічаў – каталіцкую. Як бачым, і гэты фактар, з якім звязана нямала канфліктных сітуацый у межах нашай краіны ў цэлым, нікольні не паўплываў у горшы бок на ўзаемадачыненні партызанскай і паліцэйскай сем'яў, што мо не так характэрна было ў гады акупацыі для іншых мясцовасцяў.

Не мелася праблемы, дзе хавацца падчас налёту карнікаў, і ў сястры Валодзі Наташы з яе трыма яшчэ зусім малымі дзецьмі: Васем, Косцікам і Валяй. Тры літоўскія сям'і, прычым адна паліцэйская, гатовы былі ў любы час адчыніць дзверы сваіх хат маёй цётцы Наташы, калі толькі таго патрабавала сітуацыя. І цётка Наташа, і яе дзеці дачакаліся вызвалення ад акупантаў, а вось з мужам і бацькам Іванам Мялешкам ім не пашчасціла сустрэцца, бо ён загінуў на фронце.

Як бы мой дзед з бабаю ні хаваліся і як бы іх ні хавалі ад немцаў і паліцаяў аднавяскоўцы, усё-такі аднойчы давялося сутыкнуцца лоб у лоб з карнікамі. Уся віна за гэта ляжыць на назве вёскі – Літва. З кніг па гісторыі Вялікай Айчыннай вайны нам вядома, што ў беларускіх паліцэйскіх падраздзяленнях, розных карніцкіх атрадах служыла нямала і літоўцаў. І трэба ж было здарыцца такому: пасля выканання чарговай аперацыі адзін з такіх атрадаў, у якім было некалькі літоўцаў, праходзіў недалёка ад вёскі Літва. Па іх просьбе камандзір са сваім атрадам заглянуў у яе. Карнікі літоўскага паходжання тут жа пачалі засыпаць мясцовых жыхароў пытаннямі, ці не з'яўляюцца яны выхадцамі з Літвы, прасілі наладзіць сустрэчу з самым старым альбо самым дасведчаным чалавекам. Людзі, доўга не думаючы, прапанавалі майго дзеда. Да самых старэйшых жыхароў вёскі ён не належаў, але не было чалавека, роўнага яму па ведах. Каб не даць запалохаць дзеда, першым у іх хату ўвайшлі ўсё той жа самы бацька паліцэйскага Шчасновіч з суседам, а за імі карнікі. У цёплай размове з дзедам яны стараліся ўжываць некаторыя літоўскія словы, на якія, аднак, не было ніякай рэакцыі. Дзед толькі разводзіў рукамі і рабіў адмоўныя знакі галавой, што зусім не радавала літоўцаў. У жыхарах вёскі Літва яны так і не ўбачылі сваіх супляменнікаў, але абыходзіліся з імі вельмі паважліва, не ўчынілі ніякай гвалтоўнай акцыі. Пасля той незвычайнай мірнай сустрэчы з літоўцамі дзед з бабаю па-ранейшаму жылі ў страху, што могуць у любы момант быць пакараны акупантамі з-за сына-партызана. На шчасце, такога не здарылася: дзед пакінуў зямны свет у 1947-м, а баба – у 1965 годзе.

Затое не так шанцавала маім дзеду з бабай у дачыненнях з партызанамі. Акрамя партызана Валодзі, змаганне з ворагам, але ўжо ў франтавых умовах, вёў яшчэ і іх сын Ванька. Да вайны працаваў трактарыстам у Койданаўскай МТС. Добра зарабляў, не выпіваў (вялікім цвярэзнікам быў яго тата), таму меў у што адзецца і абуцца. У гады акупацыі адны яго боты насіў брат Валодзя, як пайшоў у партызаны, а другія хавалі ў надзейным месцы ў хаце. Відаць, па падказцы кагосьці з наводчыкаў на пачатку вясны 1943 года нечакана ў хату Сымона позна ўначы ўваліліся на добрым падпітку тры партызаны і сталі настойліва, з пагрозай патрабаваць аддаць ім пару ботаў.

– Як жа я вам аддам, – кажа Сымон, – калі іх носіць такі ж партызан, як і вы, – мой сын Валодзя?

Дзед хацеў і яшчэ штосьці сказаць пра Ваньку і Валодзю, але адзін з партызанаў закрычаў:

– Мы прыйшлі па боты, а не слухаць байкі пра вашых сыноў. Не жадаеце па-добраму аддаваць, дык уволю атрымаеце шомпалаў.

Як толькі жонка Сымона Марыля зразумела, што гэта зусім не жартачкі, што яго і сапраўды збіраюцца біць, яна хуценька памкнулася з хаты, прыгаворваючы:

– Не біце Сымона, я зараз прынясу боты.

Партызаны паверылі і адклалі сваю экзекуцыю. Марыля ж з усёй моцы кінулася на вуліцу, крычучы, колькі мела сілы:

– Людзі добрыя! Партызаны Сымона б'юць!

Яе крыку нельга было не пачуць ні партызанам, ні суседзям, хаця і ўначы адбывалася такое, калі людзі спалі. Некаторыя з іх павыходзілі на двор ці на вуліцу. А Марыля ўсё крычыць і крычыць дый так, што аж партызанам стала не па сабе. Выцяўшы колькі разоў Сымона шомпалам па мяккім месцы, яны хуценька пакінулі хату, стараючыся асабліва не трапляць на вочы людзям.

Рэшту ночы Сымон з Марыляй не спалі. У Сымона добрага сну не было і ў наступныя ночы, бо не адну з іх па вядомай прычыне даводзілася спаць толькі на жываце. Вось дзе проста несусветная несправядлівасць: два сыны ваююць на баку савецкай улады, а тры яе прадстаўнікі ў статусе партызанаў займаюцца рабаўніцтвам у сям'і іх бацькоў. Дзядзька Валодзя і шмат гадоў пазней згадваў пра гэта з вялікім абурэннем.

(Працяг у наступных нумарах.)

ЛИЧНОСТЬ

Юрий ЯКОВЕНКО, художник-график: «И не надо мне рассказывать про вдохновение, которое приходит по ночам…»

Пожалуй, далеко не каждый художник может похвастаться тем, что его работы есть у Папы Римского. А вот гродненский график Юрий Яковенко может. К слову, иллюстрированная им «Песня о зубре» есть не только в библиотеке Ватикана. Уникальное издание украшает книжные коллекции португальского президента и даже британской королевы! И тем не менее к своей персоне Юрий Владимирович относится весьма и весьма критически. Вот и моей просьбе об интервью он искренне удивился, но не отказал. В мастерскую известного белорусского офортиста я постучалась в самый разгар рабочего дня.

– Ну, давайте попробуем, побеседуем… – вздыхает *Юрий Яковенко, с неохотой отодвигая в сторону изысканную миниатюрную гравюру, и терпеливо объясняет:* – Что это такое? Сон, мечта… Сейчас появился китайский коллекционер, которому очень нравятся мои офорты. Так что это заказ.

– Но где китайский коллекционер, а где гродненский график!

– Наверное, глупо скрывать, что у меня есть агент – Герард Полдерман. Он живет в Голландии. Мы познакомились 23 года назад и до сих пор работаем вместе. Переговоры, клиенты – человек в этом как рыба в воде. Я вообще иногда думаю: а хорошо бы каждому белорусскому художнику иметь такого вот талантливого коммерсанта. Ведь можно хоть с головы до ног обставиться шедеврами, но как их потом продать?

– Как прозаично…

– А в графике вообще очень мало поэзии. Ты хоть головой о стену бейся, но все эмоции, страсти, будь добр, уложи в одну точку.

– Рано осознали, что живопись не ваша история?

– Еще в «Парнате». Как акварель – так беда какая-то просто! И вроде бы синяя тряпочка – но у меня она какая-то всегда несвежая, замученная. Зато ватман, тушь, перо: тут уж мне равных не было.

– Чувство графичности?

– Я часто об этом думаю. Вот Рембрандт – великолепный ведь живописец, уникальный, а по сей день считается одним из лучших офортистов. Смотришь – столько воздуха, столько напряжения внутри! Бог его знает, как ему это удавалось. А Дюрер! Какое гениальное чувство маленького и большого! И это при том, что он тоже занимался живописью. Наверное, кому-то это чувство графичности дано, а кому-то нет.

Сам себе хозяин

– Признаться, я настраивалась на беседу в атмосфере творческого беспорядка. Но у вас же здесь все просто идеально! Это что – тоже из любви к линиям?

– Как-то искал себе мастера-печатника. Пришел на встречу, смотрю: туфельки у человека блестят, брючки отглажены, манишка белоснежная, в мастерской чистота. Ну, думаю, еще один чистоплюй – надо сотрудничать.

– Может, у вас еще и обед по графику?

– И в мастерскую как на работу. С восьми утра и до шести-семи вечера. И не надо мне рассказывать про вдохновение, которое приходит по ночам. Даже музе можно написать расписание.

– Но творческой свободой вы дорожите, не так ли?

– Ну а как можно пойти на какую-то службу, когда вы вкушаете этот запретный плод под названием «сам себе хозяин»? Хотя я честно пытался. Преподавал в университете: сначала на 0,5 ставки, потом на 0,25. И – полное разочарование. Студентам не интересно, глаза пустые. А хочется ведь отдачи. И я сейчас не про деньги.

– Может быть, самые увлеченные уехали учиться в Минск?

– Порой начинаешь смотреть вокруг: этому за пятьдесят, тому за шестьдесят, а молодежи-то в Гродно и нет, вот в чем дело. А это же подпитка, лакмусовая бумажка. Если ты интересен молодому коллеге – есть еще возможность пожить как художнику.

Сумасшедшие деньги

– Кажется, художником вы стали не благодаря, а вопреки. Родители ведь были против вашего выбора?

– Вплоть до 11-го класса мама мечтала, что я буду военным. Всяческие уловки находила, уговаривала даже поступать в Ленинградское картографическое училище. Мол, какая разница – карты рисовать или картины. Ну не понимали родители, что это за профессия такая – художник. Ты где-то работаешь? Нет. У тебя есть стабильная зарплата? Да не смешите! Может, на службу, а творчеством по выходным заниматься? Вот такие разговоры у нас были.

– Приходилось доказывать?

– Именно. И доказывать, что это действительно работа – очень тяжелая и кропотливая. И что могут быть какие-то успехи. Я ведь, как только закончил Академию искусств, сразу же получил Гран-при на испанском конкурсе. По тем временам – сумасшедшие деньги, три с половиной тысячи долларов. Наивный: надеялся, что так и буду чемоданы купюр зарабатывать. Но не получилось.

– И все же покупатели находятся, не так ли?

– Знаете, как это чаще всего происходит? На живопись денег хватает? Нет. На скульптуру? Тоже с трудом. Остается или колокольчики коллекционировать, или графику. Колокольчики как-то уж совсем по-мещански, поэтому – давай-ка, дорогая, лучше гравюры покупать.

Экземпляр для Папы Римского

– Плох тот актер, который не мечтает сыграть Гамлета. Плох тот график, который не мечтает проиллюстрировать…

– Если без ложной скромности, самую главную книгу в мировой истории я уже проиллюстрировал. Это «Песнь Песней Соломона». Ох, и попила она у меня кровушки! Сюжета как такового нет, персонажей всего ничего, и при этом каждое слово – архиважное. Кстати, как и «Песня о зубре», это было коллекционное издание. Всего несколько десятков экземпляров.

– Ну, с Гусовским у вас и вовсе все лихо вышло!

– Да это вообще была шальная идея. Ведь Гусовский уехал, поэму написал, в Италии ее не издали. И тут судьба дарит мне возможность замкнуть этот круг. И не просто издать книгу, а еще и подарить ее Папе Римскому! Вообще, это был удивительный период моей жизни. Два года мы делали в Италии эти 130 экземпляров. Дышали буквально над каждой буквой.

– Что-то из тиража осталось?

– Есть еще и книги, и папки. Правда, совсем немного. Цена, конечно, немаленькая: от 600 до 3000 долларов. Тут уж исходя из возможностей и желаний покупателя.

– Вышла книга, и на следующий день ты проснулся знаменитым – кажется, эта история не про книжного графика?

– А самое трудное как раз и начинается после презентации. Приходишь домой – и тишина. Никто не звонит, ничего не просит, и такое разочарование, вы не представляете! Из кризиса помогает выйти только работа.

Лобовое прочтение

– Художник-график – профессия второй половины жизни?

– С годами приходит ремесло. Становится понятнее «как», но все сложнее отвечать на вопрос «зачем?».

– И даже зритель не вдохновляет?

– А вот здесь врать не буду: для меня зритель имеет огромное значение. В конце концов месяцами сидеть, как монах, взаперти и потом самому всем этим любоваться – глупо. Любой художник стремится показать свои работы. И каждый, как мне кажется, надеется на какую-то реакцию.

– Какой ждете вы?

– Мне совершенно не интересно, положительный это отклик или отрицательный. Главное – рефлекс, когда подходят и говорят: «Господин Яковенко, объясните… Вроде мое, а понять не могу. Вроде нравится, а вроде и отталкивает». Зацепить – вот что для меня самое важное.

– И «не могу понять» для вас комплимент? Я правильно поняла?

– Помню, как в академии после каждого просмотра Василий Петрович Шарангович сокрушался: «Ну когда мы перестанем делать кроссворды? Все должно быть ясно, читабельно и понятно». А я всю жизнь смотрел на свои работы и думал: господи, ну как же просто! Надо усложнять *(смеется)*.

– И, кажется, вы до сих пор пытаетесь убежать от простоты.

– Наверное, потому, что мне самому не интересно лобовое прочтение. Не зря же у меня все заставлено энциклопедиями по символике. Многозначительная, многослойная, она всегда с новыми оттенками, смыслами. Это бесконечный путь постижения и поиска. Другое дело, я же не виноват, что люди всего этого не знают и не читают.

Нужный ракурс

– Юрий Владимирович, быть графиком – дорогое удовольствие?

– В Беларуси: своей хорошей офортной бумаги нет, покрывных лаков нет, игл нет, цинка нет. Все привозное, и все втридорога. В Италии пачка нужной мне бумаги стоит 75 евро, а здесь я за нее же заплачу 250. А из Италии я много привезу? Да меня же на границе разорят! Вот и делайте выводы.

– А спонсорская помощь? В мире это довольно известная практика – покровительствовать талантливым людям.

– Надеяться на богатого дядю, конечно, можно. Но только богатые дяди заняты пока джипами, коттеджами и отдыхом за океаном. И их право, они эти деньги заработали. Хотя, может, и не стоило бы покупать джип за сорок тысяч долларов. Можно купить за двадцать, а остальную половину дать Пантелееву *(известный гродненский скульптор Владимир Пантелеев. – Авт.)*, пусть сделает скульптуру и снизу на постаменте выбьет твое имя. Машину через 20 лет ты выкинешь, а это будет стоять веками.

– У вас для вечности тоже кое-что найдется, не так ли?

– Да бросьте! Сядешь, бывает, в мастерской, посмотришь на все эти тысячи листков, папок и думаешь: и что дальше? А кому все это передать? Детям? У них уже своя, другая жизнь.

– Не пошли по стопам знаменитого отца?

– Старшая дочь заканчивает консерваторию, играет на флейте. Сын, как и я когда-то в детстве, серьезно занимался футболом, но сейчас на распутье. Поэтому пока просто сосредоточились на учебе.

– Семейный тыл прикрывает супруга? Нелегко ей, наверное, с вами.

– А я предупреждал. Даже книжки давал ей читать про художников. И что вы думаете? Она не художников жалела, а их любовниц! Ах, какая несчастная герцогиня Альба! А я ей говорю: «Да ты не то читаешь! Гойю надо жалеть!»

– Сколько лет вы уже вместе?

– 24 года. Когда поженились, мне было 29, а ей 30. По тем меркам поздновато, конечно. Но, может, оттого нам и легче. Мы очень быстро поняли, что совсем не обязательно хлопать дверью и бить посуду. Какие-то вещи можно объяснять друг другу тихо.

– Профессия ведь не много оставляет свободных минут?

– И дело даже не в том, что у меня нет выходных. Любая жена художника вам скажет, что ревнует не к мастерской, а к образам, к таинственным и вымышленным незнакомкам. И начинается: «Скажи, что любишь! Нет, ты недостаточно тепло сказал». А как я могу, когда у меня в голове незнакомка, а я еще не нашел нужный ракурс?

Алина СТРАШКЕВИЧ.

Фото Сергея КУРИЛО.

Народная Воля http://www.nv-online.info 12 ЧЭРВЕНЯ 2018 г.

100 РАДКОЎ

Міхася СКОБЛЫ

Кветнік Івана Тадорскага

Упершыню наведаўшыся на пінскае Палессе, я быў уражаны колькасцю вёсак са складнікам "Вулька" – Вулька Аброўская, Вулька Лаўская, Вулька Гарадзішчанская, Вулька Антопальская, Вулька Целяханская, Вулька Малая. А найбольшая канцэнтрацыя Вулек – хіба ў Лунінецкім раёне, дзе ім проста прысвоены парадкавыя нумары – Вулька Першая, Вулька Другая, Вулька Трэцяя...

Прызнацца, я спачатку падумаў, што сярод тамтэйшых палешукоў ніколі не пераводзіліся пчаляры, якія заставілі сваімі вуллямі гэткія абшары. Але насамрэч Вулька паходзіць ад слова "воля". Людзі займалі свабодныя землі, абжывалі іх, ураблялі і на пэўны час вызваляліся ад дзяржаўных падаткаў. Іхнія паселішчы і сталі называць Волямі, Волькамі, Вулькамі. Карацей кажучы, вольналюбны народ спрадвеку жыў у тых краях, што і засведчана ў мясцовай тапаніміцы.

Вандраваць улетку па надпрыпяцкім Палессі, ад Вулькі да Вулькі, – адно задавальненне. І пазнавальна, і для вока ўсцешна. Нездарма і бацька сусветнай гісторыі Герадот у легендарныя часы тут пабываў. Дарэчы, у міжрэччы Прыпяці, Гарыні і Стыры ён выявіў славянскае племя будзінаў, якое стагоддзямі жыло ў падняволлі, а потым неспадзявана скінула чужы прыгнёт і "было ўражана прыгаством роднай мовы".

Так сказана ў Герадотавай "Гісторыі", у кнізе чацвёртай.

Сучаснае Палессе таксама шмат чым можа ўразіць.

На той жа Лунінеччыне што ні вёска – то свае гістарычныя сюжэты, вартыя не толькі раённай кнігі "Памяць". Скажам, прылясная Бастынь праславілася сваім рабінзонам – Іванам Бушылам, які, заканфліктаваўшы з мясцовай уладай пасля вайны, сышоў у лясы і пражыў там ажно 42 гады. Зімаваў у зямлянках, летаваў у буданах на дрэвах, паляваў, рыбалоўнічаў. У родную вёску вярнуўся толькі ў 1989-м, перад сконам СССР.

У вёсцы Лоўча падчас Першай сусветнай вайны спыняўся Аляксандр Блок. Калі ён у 1916-м злез з цягніка ў Лунінцы, нехта з будучых аднапалчан змрочна пажартаваў: "Пасылаць Блока на вайну – гэта тое самае, што смажыць на полудзень салаўёў". Паэт служыў у інжынерным атрадзе, любіў падарожнічаць па ваколіцах, заблукаў аднойчы на могілкі ў вёсцы Колбы, дзе спрадвеку кожны другі жыхар – Колб. Аляксандр Блок хадзіў ад помніка да помніка і чытаў: Колб Сцяпан, Колб Міхал, Колб Іван… Раптам прачыталася не звыкла – злева направа, а наадварот: Колб – Блок… "Містыка нейкая", – занатаваў паэт у дзённіку.

У Лобчу, што пры пінскай дарозе, варта заехаць, каб паслухаць народную паэтку Настассю Якавец. Свае вершаваныя сказы на любую зададзеную тэму яна імправізуе з лёгкасцю – куды там знакамітаму Імправізатару з пушкінскіх "Егіпецкіх начэй"! Той і блядне ў, і потам пакрываўся, а цётка Настасся палескім фрывольным гумарком свой сказ прыправіць і – слухаць не наслухацца.

А ў вёсцы Дзятлавічы (паміж Бастынню і Вулькай Першай) пад буслінымі гнёздамі і белымі крыламі жыве кветкавод **Іван Тадорскі**. У ягонай калекцыі – дайце веры! – каля двухсот гатункаў гладыёлусаў. Назвы кветак гучаць нязвыкла і паэтычна – Маладзік, Новая Зямля, Усмешка Караткевіча… Кветнік – як сталічны Батанічны сад. Відно, што яго гаспадар улюбёны ў беларускую літаратуру.

Ён нас гасцінна прымае ў хаце, а потым па вузенькай мяжы асцярожна вядзе ўглыб кветніка, дзе з гонарам расхінае расквітнелыя бутоны – адзін з гладыёлусаў названы ў гонар паэткі Ларысы Геніюш.

Насеннем сваіх гатункаў беларускі кветкавод шчодра дзеліцца з айчыннымі і замежнымі калегамі. Гладыёлус Геніюш ужо расце і пад Пецярбургам, і ва Украіне, і ў Сібіры. Сібірскі калега паскардзіўся: мінулай суровай зімой у яго вымерзлі амаль усе кветкі. А гладыёлус Геніюш узышоў. Марозаўстойлівы атрымаўся гатунак.

Восем гадоў ГУЛАГу дапамаглі акліматызавацца – робіць выснову Іван Тадорскі. Жыццялюб, ён і на мыліцах стараецца дагледзець свае кветкавыя плантацыі (апошнім часам на падмогу прыходзіць жонка Марыя). А аднавяскоўцы часцей пасмейваюцца: што з тых кветак – ні прыбытку, ні наедку.

Гладыёлус Геніюш з'явіўся на свет у 1996-м, калі па распараджэнні Міністэрства адукацыі са школьнай праграмы былі выкінуты творы вялікай нацыянальнай паэткі. Такім чынам дырэктар Дзятлавіцкай сярэдняй школы Іван Тадорскі выказаў свой пратэст супраць дзеянняў чыноўнікаў ад адукацыі.

Васямнаццаць гадоў ён здолеў пратрымацца на дырэктарскай пасадзе. Бел-чырвона-белы сцяг і герб Пагоня правіселі ў кабінеце Тадорскага ажно да 2000-га. Загадчык Лунінецкага района цэлых пяць паслярэферэндумных гадоў стараўся не вазіць у Дзятлавіцкую школу вышэйшых раённых і абласных начальнікаў, усё стараўся "па-добраму" ўгаварыць свайго колішняга настаўніка памяняць дзяржаўную сімволіку. А той усё не згаджаўся…

З тых бусліна-кветкавых Дзятлавічаў не хацелася ад'язджаць. Дзве мае спадарожніцы – журналістка Таццяна Канапацкая і настаўніца Наталля Казанкова – атрымалі па раскошным букеце. Белыя і чырвоныя, з самымі неверагоднымі колеравымі акаймоўкамі гладыёлусы запаланілі салон аўто. Я азірнуўся – маладзіцы сядзелі са шчаслівымі тварамі героя Інакенція Смактуноўскага пасля гамлетаўскай прэм'еры ў фільме "Сцеражыся аўтамабіля". Іхнія твары падмалоджваў тонкапялёсткавы Маладзік, перламутравыя Геніюшы, здавалася, самі запляталіся ім у валасы, сціпла ківала галоўкамі Новая Зямля. А найпрыгажэй глядзеўся, выпраменьваючы радасць, букет Усмешак Караткевіча.

І мне падумалася, што нават на ўласным агародзе, калі захацець, можна ўчыніць самае сапраўднае беларускае Адраджэнне…

ЧУЛІ?

Возера Нарач увайшло ў топ-5 курортаў СНД

Возера Нарач увайшло ў топ-пяцёрку найлепшых курортаў СНД. Самыя папулярныя курорты на постсавецкай прасторы знаходзяцца ў Казахстане, Кыргызстане, Беларусі, Азербайджане і Арменіі. Рэйтынг складзены паводле вынікаў аналізу наведвальнасці курортаў расійскімі турыстамі. Першае па папулярнасці месца займае курорт Бурабай у Казахстане, на другім месцы кыргызскае возера Ісык-Куль. Беларуская Нарач замыкае тройку лідараў. Далей ідуць пляжы на ўзбярэжжы Каспійскага мора ў Азербайджане і армянскае возера Севан.

Мікалай РУСАК.

ПУБЛИКАЦИИ

Московский журнал «Знамя» (2018, №3) опубликовал притчу Василя Быкова «Тюрьма «Траум». Как свидетельствует автор предисловия к публикации, рассказывающей об ее истории, Светлана Шнитман-Макмиллин, жена известного английского белорусиста профессора Арнольда МакМиллина, это последний текст, написанный уже тяжело больным Василем Владимировичем.

Несомненно, и это обстоятельство – болезнь – сказалось на содержании притчи. Поднявшие восстание узники тюрьмы добровольно возвращаются в узилище. Казнь своего вождя они воспринимают равнодушно. Знакомые быковские мотивы с очевидностью проглядывают в этой вещи. Василь Быков был лишен иллюзий.

Семен БУКЧИН.

Посвящается Арнольду МакМиллину

В 2001 году нас посетила Ирэн Зораб, бывшая аспирантка моего мужа Арнольда МакМиллина, профессора русской литературы Лондонского университета. Ирэн была главным редактором журнала «New Zealand Slavonic Journal». Она изложила свой план: издать festschrift – юбилейный сборник статей к 60-летию Арнольда. Тогда же у нас родилась идея попросить наших друзей, писателей и поэтов – Василия Аксенова, Василя Быкова, Зиновия Зиника, Дмитрия Пригова и Владимира Войновича – написать по маленькому опусу в этот сборник. Все с радостью согласились.

*Зимой 2002 года Василь Быков прислал притчу «Тюрьма «Траум» (от нем. «der Traum» – «мечта, сон». – **Прим.ред.**). С писателем, о творчестве которого Арнольд много писал, его связывала глубокая и сердечная дружба. Бывая в Минске, Арнольд всегда встречался и проводил вечера в семье Быкова. Когда опальному писателю пришлось уехать из Беларуси, Арнольд навещал его в Германии и Финляндии и всячески старался помогать и поддерживать Василя Владимировича и его жену.*

Притчу «Тюрьма «Траум» предполагалось опубликовать на трех языках: белорусском, русском и английском. Собрав в горсточку скудные знания языка, оставшиеся от моего белорусского детства, я вооружилась словарями и засела за перевод. Не имея никакого опыта такой литературной работы, я провела за ней более недели, перебрав бесчисленное количество вариантов. Когда наконец появилась версия, которая мне показалась наиболее адекватной, я отправила ее на утверждение Василю Владимировичу. Он ответил сразу ласковым письмом. Перевод ему очень понравился, и он предложил лишь одно изменение, с которым я сразу и безусловно согласилась.

Между тем из Новой Зеландии сообщали, что festschrift разбух, распух и превратился в два тома. И издатели решили, что из-за нехватки места притча Быкова будет опубликована только по-белорусски и по-английски.

В декабре 2002 года по приглашению Вацлава Гавела, выдвигавшего его на Нобелевскую премию, Быков переехал в Прагу. Поздней весной 2003 года Арнольд получил от него письмо. Быков писал, что очень болен, и просил приехать попрощаться. Выкроив первое возможное окно в учебном расписании, мы полетели в Прагу. Остановившись в гостинице, поехали по адресу писателя. Несколько раз позвонили в дверь. Ответа не было. Сквозь дырочки в почтовом ящике мы увидели адресованную Быкову корреспонденцию. Погуляли по округе, выпили кофе, вернулись и позвонили. Никто не отвечал. Мы решили попробовать еще раз вечером. Так мы ездили на пражскую окраину три дня подряд. И только вернувшись в Лондон, мы узнали, что состояние писателя так ухудшилось, что за два дня до нашего приезда жена увезла его умирать на родину. 22 июня Василь Быков скончался.

Притча лежала среди моих бумаг много лет. Но недавно, наткнувшись на нее, я подумала, что было бы несправедливо лишить русскоязычного читателя последнего, как оказалось, произведения прекрасного и мужественного писателя.

Тем более что и тема притчи «Тюрьма «Траум» только возрастает в своей актуальности.

Светлана ШНИТМАН-МАКМИЛЛИН.

Василь БЫКОВ

Тюрьма "Траум"

Притча

***

Сидеть в тюрьме, пусть и не самой жестокой, всегда плохо. Та, что называлась «Траум», не была особенно жестокой: и питание, и прогулки, и даже свидания с родными – все предписывалось законом и выполнялось охраной. Тем не менее заключенные протестовали, предъявляли требования, даже начали голодовку, – выражая тем самым свое стремление к свободе.

И на воле не могли смириться с тем, что соотечественники страдают в тюрьме. И поэтому также бунтовали, устраивали забастовки и демонстрации, делали заявления в прессе. Режим не уступал, введя жесткую цензуру и кидая на демонстрантов мощные отряды полиции, благодаря чему число заключенных в тюрьме значительно выросло. И, наконец, борьба за свободу заключенных стала столь яростной, что враждующие стороны столкнулись на баррикадах.

В городе разразилась настоящая война. Сражались на улицах и на дорогах, во дворах и прилегающих к городу полях. То одна, то другая сторона брала верх, было много убитых и раненых.

Постепенно город превратился в развалины, а поля вокруг заросли сорняком – ни сеять, ни жать было некому. Единственным тихим местом оставалась тюрьма «Траум», где режим был по-прежнему непоколебимым, и главное – заключенных продолжали кормить. Старинные каменные стены защищали обитателей от холодной, ненастной погоды. Не то что у тех, кто жил на воле, – тем нечего было есть, и крыши над головой были разрушены.

Несмотря на это заключенные, может быть, больше, чем когда-нибудь, стремились на волю. Возникло движение за свободу, предводительствуемое молодым парнем по имени Восип, который попал в тюрьму недавно, после своего первого выступления за свободу заключенных. В огромной общей камере он вел длинные разговоры с заключенными, утверждая, что для человека (как и животного!) нет ничего дороже воли, что с самого момента своего рождения всякое живое существо стремится к свободе. Заключенные с охотой слушали своего товарища и не возражали, – кто в тюрьме стал бы возражать против свободы? Всем осточертели эти стены, всем хотелось побежать по зеленой траве навстречу ласковому ветру и солнцу. Но их не пускали.

Сидя на нарах, заключенные напряженно прислушивались ко всему, что происходило за стенами тюрьмы. Правда, они мало знали об этом, но, по мере приближения борьбы к стенам «Траума», многого знать и не требовалось. Требовалось действовать. По команде Восипа узники, сплотившись и восстав, сломали двери и замки и вырвались из тюрьмы навстречу освободителям. Встреча была незабываемой – плача от радости, заключенные бросились на шею освободителям. Под стенами «Траума» возник огромный митинг, и речи продолжались до ночи. Правда, к вечеру толпа начала редеть, и недавние заключенные стали расходиться в разные стороны. Однако большинство из них не могло уйти далеко, потому что у них не было крыши над головой, – город лежал в руинах.

Выпал первый снег. Они подожгли остатки строений и, согреваясь у огня, старались пересидеть ночь. Самым плохим было то, что ни у заключенных, ни у их недавних освободителей не было еды. С приходом рассвета митинг возобновился под стенами и в тюремном равелине. Выступали разные ораторы, но самой страстной и убежденной была речь недавнего узника Восипа, говорящего вновь и вновь об основополагающей ценности свободы, которой не должны пренебрегать ни люди, ни правительство, ни сам Господь Бог. Его слушали, не возражая, но почему-то прежних горячих оваций больше не было. В молчании, установившемся после его речи, прозвучал неуверенный голос откуда-то с задних рядов: «Но когда же мы будем есть?»

Что есть и когда, – на это Восип не дал никакого ответа, вероятно, потому что и сам этого не знал, зато он заговорил опять о свободе в их подавленной стране. На этот раз его слушали явно без внимания – возможно, острота слуха терялась у голодных людей. К тому же их мучил холод.

Тем не менее они как-то выдержали еще день и вторую ночь среди развалин. За это время погода сильно ухудшилась, они достали немного хлеба, но даже маленьких порций не хватило на всех. Вокруг огня теперь бушевали споры и ссоры: то враги, а то и бывшие друзья обвиняли друг друга, выискивая предателей и коллоборантов, которых незамедлительно линчевали тут же, в равелине у «Траума». В дополнение ко всем этим страстям откуда-то просочились слухи, что соседние города – союзники режима – собрали массивное войско, с тем чтобы раздавить драгоценную, дорого доставшуюся им свободу.

После несколько дней голода и холода под стенами тюрьмы часть заключенных возвратилась через железные ворота в свои знакомые камеры. Хотя там тоже не было хлеба, но, по крайней мере, было не так холодно. Бывшая охрана с согласия заключенных возобновила надзор.

На свободе, за тюремными воротами оставался верный своим принципам вождь Восип, схваченный неделей позднее войсками реваншистов. Его повесили в тюремном дворе на глазах у огромной толпы заключенных.

Большинство заключенных отнеслось к его казни равнодушно, потеряв уважение к вождю, подвергшему их таким страданиям. И ничего не достигнувшему.

Перевод Светланы Шнитман-МакМиллин с участием Василя Быкова.

ПРЫВАТНАЕ ЖЫЦЦЁ

Гуркоў і Станюта паглядзелі «Рэвізора»

Выбітная беларуская гімнастка **Меліціна Станюта** і саліст групы Brutto, тайбаксёр **Віталь Гуркоў** у нядзелю былі заўважаны на чарговым прэм'ерным паказе нашумелага спектакля Купалаўскага тэатра "Рэвізор".

Пара выглядала шчаслівай і закаханай. У антракце, калі гледачы накіраваліся хто за кубачкам кавы, хто проста прайсціся па тэатральных калідорах, у паўпустой зале нельга было не звярнуць увагу на Станюту і Гуркова, які кранальна абдымаў сваю спадарожніцу.

Пара дагэтуль афіцыйна не каментуе свае ўзаемаадносіны, аднак раз-пораз дае глебу для здагадак, што ў іх усё вельмі сур'ёзна. Так, на пачатку мая Віталь змясціў у сацыяльных сетках здымкі з каханай з тайландскага Пхукета. Прыхільнікі пары тут жа адрэагавалі кампліментамі: "Самая прыгожая пара", "Я вас так люблю!", "Вы молодцы, успехов вам во всем и творческого напора!" А на заўвагу наконт прыгажосці Меліціны Віталь адказаў: "А яшчэ і разумная!"

Дарэчы, сумеснае фота закаханых з'явілася ў сацсетках яшчэ ў жніўні 2016 года. Пазней Меліціна ў адным са сваіх інтэрв'ю сказала: *"Гэта лепшы чалавек, якога мне мог паслаць лёс…"*

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

СПОРТ

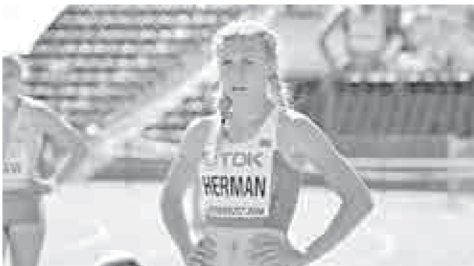
Белоруска выиграла золото в Стокгольме

Пинчанка Эльвира Герман победила в беге на 100 м с барьерами на турнире в Стокгольме.

Стало известно, что в ходе национального турнира в Стокгольме, который проводится в преддверии старта «Бриллиантовой лиги», представительница Беларуси Эльвира Герман одержала блестящую победу в беге на 100 метров с барьерами.

Результаты пинчанки Эльвиры Герман – 12,74 сек. В забеге она стала лучшей, опередив серьезных соперников – Рекенетту Стинкамп из Ямайки и Эфье Боонс из Нидерландов.

Основные старты начнутся уже сегодня вечером. Среди представителей Беларуси в соревнованиях примет участие Алина Талай, которая выступит в одном забеге с соперницами из США Кристиной Мэннинг, Брианой Макнил и Доун Харпер-Нельсон.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
12 ЧЭРВЕНЯ 2018 г.

ДЛЯ ПУТЕШЕСТВЕННИКОВ

Хостелы – бюджетный ночлег

Хостел, или гостевой дом, – это недорогая гостиница типа общежития, где гости пользуются общими душами, туалетами, кухнями и спят в общих комнатах. Гости могут выбрать ночлег и в отдельных комнатах. Большинство людей думает, что в таких местах и думать нечего об удобствах, что там грязно и кругом беспорядок, что это небезопасно и такой вариант ночлега выбирают только те, кто очень хочет сэкономить. Это неправда, и вы в этом убедитесь. Вот что собой представляют хостелы, например, в соседнем Вильнюсе.

Почему (не) стоит выбирать хостел?

Принято думать, что в хостелах живут одни студенты или молодые люди, которые находятся «в поисках себя», для которых максимальное сокращение трат – вопрос повышенной актуальности. Так оно и есть, но лишь отчасти. Места такого типа любят люди разного возраста, даже те, для кого вопрос экономии в путешествии является второстепенным. И все же факты говорят сами за себя: жить в хостеле гораздо дешевле, чем в отелях или в частном жилье, снятом через онлайн-платформу для аренды жилья.

При проживании в хостеле приготовьтесь проститься с покоем, или наслаждаться им придется гораздо меньше, чем в частном номере. Жизнь здесь кипит даже ночью. И ничего странного в этом нет: как мы уже упоминали, большая часть обитателей хостела – это молодежь, которая еще успеет выспаться. Конечно же, встречаются места, где действуют строгие правила (указано четкое время возвращения, уровень шума и подобные тонкости). Однако в большинстве случаев эти правила обходятся стороной, поскольку 99 процентов жителей хостела и сами собираются не спать, а общаться и играть.

Смиритесь с тем, что при проживании в хостеле у вас, как правило, будут «друзья по номеру» – начиная с соседей по кроватям и заканчивая приятелями за общим завтраком. В некотором смысле хостел – это дом или общежитие, где ты вынужден (хочешь того или нет) дружить с окружающими. Даже если это общение ограничится передачей солонки или ответом на вопрос о цене билета в метро. Если вы любите общаться, хостел для вас просто идеальное место, поскольку именно здесь вы узнаете о лучших барах, наиболее интересных объектах и ближайших мероприятиях. И если вы, готовя ужин, хватитесь какого-нибудь ингредиента, можно не сомневаться: в магазин вам идти не придется – у кого-нибудь из «сокомнатников» он точно окажется, и с вами обязательно поделятся. Те, кому уже приходилось останавливаться в хостеле, знают: здесь действует поисковик получше google, то есть это идеальное место для того, чтобы узнать об интереснейших объектах в городе, достойных посещения, – и далеко не только тех, которые перечисляются в каждом каталоге. Кроме того, жители хостела, возможно, уже сталкивались с крайне актуальными для вас проблемами: каким транспортом можно удобнее и дешевле добраться до интересующего вас бара? Где самая вкусная традиционная кухня? Где купить лекарства? На все эти вопросы ответ вы, скорее всего, получите от встреченных в хостеле новых знакомых или от его учредителей. Нередки случаи, когда два соло-путешественника, встретившись в хостеле, продолжают свой путь вместе.

Хостелы в Вильнюсе

Гости, прибывшие в такое место для ночлега, могут почувствовать себя тут как дома и получить все удобства: здесь обычно есть интернет, телевизор, стиральные машины, сушилки, гладильные установки, кофейные аппараты, общая кухня со всей необходимой посудой и приборами, а в некоторых гостевых домах даже есть компьютеры и спортивные тренажеры. Вечерами все клиенты собираются в общей зоне, пьют чай, делятся своими историями. Останавливаясь в гостинице в одиночестве, они бы не встретили столько новых людей, а такие условия проживания людям нравятся – отсюда они уносят только положительные эмоции. Представители вильнюсских гостевых домов утверждали, что чаще всего постояльцами таких мест для ночлега являются иностранцы – люди приезжают со всего мира. Администраторы знакомят их с Литвой и в некотором роде играют роль гидов. Они рекомендуют иностранцам, какие места, рестораны, кафе стоит посетить, какие блюда попробовать.

Hostel Vilnius – от 5,45 евро

Самый дешевый хостел – Vilniaus svečių namai (Вильнюсский гостевой дом) – расположился через дорогу от автовокзала. Какие же условия проживания предлагаются за столь низкую цену? Внутри гостя, скорее всего, встретит запах готовящейся еды – в гостевом доме есть общая кухня. Обстановка – аккуратная и чистая, в комнатах тепло. В отличие от других гостевых домов здесь оборудованы отдельные мужские и женские туалеты, души. В общей гостевой зоне даже стоит спортивный тренажер. Тем, кто не ищет замысловатых интерьеров и хочет, чтобы цена была пониже, это место отлично подойдет. В гостевом доме около 60 номеров. Гости могут поселиться в четырехместных, восьмиместных и частных номерах. В многоместных комнатах одно место обойдется в 5,45 евро, в отдельной – 20 евро. Кроме того, во всех комнатах из соображений безопасности установлены запирающиеся на ключ тумбочки.

Одна из работниц гостевого дома рассказала, что, поскольку хостел расположен рядом с вокзалом, здесь часто останавливаются те, кто не успел на поезд, автобус. «Люди, группы сотрудников компаний в наш гостевой дом приезжают по многу раз – и они к нам всегда возвращаются, даже рекомендуют нас своим друзьям. Так что уровень занятости у нас очень высокий», – рассказала сотрудница хостела. Она упомянула, что в этот гостевой дом часто заглядывают гости-индусы, которые приглашают всех жителей попробовать их традиционные блюда: «Они привозят с собой свои особенные специи, и, когда начинают готовить, запах разносится по всему хостелу».

В гостевом доме действуют внутренние правила, ограничивающие употребление алкоголя. «Бывали случаи, когда на перебравших алкоголя постояльцев приходилось вызывать охрану и выпроваживать их. Если обитатели гостевого дома – люди неадекватные, нарушают покой других постояльцев, мы можем попросить их удалиться в любое время суток. Однако такие случаи бывают редко, здесь безопасно, и в общих комнатах люди хорошо уживаются друг с другом», – рассказала сотрудница хостела.

Downtown Forest Hostel & Camping – от 8 евро

Это гостевой дом, кемпинг и бар, расположенные в районе Ужупис. В просторном дворике в теплое время года выступают популярные музыкальные группы, и послушать их всего за 3 евро зачастую стягивается публика из города. Вот уже второй год этот гостевой дом признается лучшим в Вильнюсе. Его учредители говорят, что они следят за рейтингами в интернете, за замечаниями и стараются оперативно исправлять недочеты. Едва войдя в гостевой дом, клиенты могут ощутить теплое гостеприимство: звучит музыка в стиле old school, в сторонке стоит пианино, свет приглушен, и владелец гостиницы предлагает выпить лимонного сока.

Декор интерьера в гостевом доме ручной работы, из природных материалов. «Хостел ориентируется в основном на иностранцев, но, устроив здесь бар и организуя концерты, мы стремимся к тому, чтобы те же иностранцы встречались здесь с местными, чтобы происходил культурный обмен», – говорит хозяин этого места. Он рад тому, что в его гостевой дом съезжаются люди из самых далеких стран мира: «К нам приезжали даже из Сибири и с Свальбарда (Шпицбергена) – острова в Северном Ледовитом океане».

Во время сезона самый дешевый ночлег для одного обойдется в 8 евро. За эту цену постоялец получит место в четырехместном или шестиместном номере. Частный номер стоит 36 евро, в нем есть отдельный туалет с душем. Всего в гостевом доме 80 мест, и летом, по словам учредителя, особенно по выходным, все они бывают заняты. Создатели хостела еще рассказали, что в гостевом доме обычно спокойно, люди здесь приличные и полицию за все время существования хостела пришлось вызвать лишь однажды.

Pogo Hostel – 12 евро

Этот гостевой дом обосновался в замечательном месте – всего в нескольких метрах от улицы Пилес, а вид из окон открывается прямо на Дворец правителей. Едва заходишь внутрь, как тебя обволакивает приятный запах, заполняющий все коридоры. Интерьер здесь современный и уютный. В номерах исключительный порядок, нигде не увидишь следов грязи, даже на поверхности зеркал ни пятнышка. В этом гостевом доме четыре шестиместных и два частных номера, всего – 26 мест. Стоимость частных комнат – от 40 до 50 евро, одного места в шестиместных номерах – от 12 до 15 евро. Во время акции здесь можно остановиться на ночлег всего за 9 евро.

«Цена зависит от того, выходные ли это дни или праздники, и многого другого», – объясняет администратор. По его словам, такой способ переночевать выбирает не только молодежь – в их гостевом доме останавливаются люди в возрасте 25–40 лет. Гости здесь проводят максимум три ночи. По словам работника хостела, в гостевом доме собираются очень культурные и вместе с тем очень разные люди: от директоров, физиков, юристов и философов до студентов. Определенной части этих людей доходы позволяют жить и в более дорогих отелях, однако там им скучно. «Например, один из гостей мне рассказал, что он мог бы снять номер в самом дорогом вильнюсском отеле, но ему неинтересно сидеть там одному в номере. Он хотел проводить вечера в общей зоне, делать себе чай и знакомиться с новыми людьми из разных стран. Здесь нам встретился не один такой человек», – с гордостью говорит администратор.

(По материалам литовской прессы.)

КРЫЖАВАНКА

«Самым шчаслівым смехам смяецца дзіця»

Прысвячаецца беларускім дзеткам – будучыні Беларусі

Па гарызанталі: 1.Згода ў сям'і – … (прык.). 4.Малыя дзеткі што чыстыя …: і свецяць, і радуюць у цёмную ночку (прык.). 10."Самым шчаслівым смехам смяецца …" (Ж.Батай). 11."Самыя лепшыя … – матчыны" – з верша М.Скобліы "Самыя пяшчотныя рукі – матчыны". 12.У каго матка, у таго і … гладка (прык.). 15.Шалёная муха дзгнула за … (прык.). 16."Падушачка, падушачка // Мая пухавая, //... ў мамкі дачушачка, // Дзеўка маладая" (прыпеўка). 17."Добры … – гэта сонечны свет у доме" (У.Тэкерэй). 18.Мужыку …, што святому рай (прык.). 21.Маці дзіця любіць, а … авечку (прык.). 22. … дзяцей не разганяе (прык.). 27."Кожны … заўсёды чыё-небудзь дзіця" (П.Бамаршэ). 29.Дзеткі харошыя – бацьку-маці вянец, дзеткі дрэнныя – бацьку-маці … (прык.). 30.Вучнёўская скрыначка для ручак, алоўкаў. 31.Спецыяліст па агранаміі. 32."Дзеці – … Божая" (Ул. Караткевіч).

Па вертыкалі: 2.Частка свету. 3.Позняе дзіцё і ў радасць, і ў … (прык.). 5.Мінерал, разнавіднасць агату. 6. … – дзявочая краса (прык.). 7.Зварот з заклікам да каго-небудзь. 8."Дастаткова меці адно дзіця, каб запоўніць увесь дом і …" (М.Твэн). 9.Узор са шкла living рознага колеру. 13."Над калыскаю ліповай // Пела …" – з верша Я.Купалы "Алеся". 14."Біла ж мяне … // Канапляным путам. // – Не хадзі ты, дачушачка, // З гэтым баламутам" (прыпеўка). 19."Дзеці – жывыя … зямлі" (М.Горкі). 20."Ты пагладзь мяне, мая …, // ласкава, ціхенька, хоць у сне, // як тады, калі пяяла люлі // у дзяцінства казачнай вясне" – з верша Л.Геніюш "Маці". 23.Шукайце …, а не зло ў паводзінах членаў сям'і (яўрэйская прык.). 24.Беларуская багіня вясноваелетняй урадлівасці, апякунка дзяцей, маці, шлюбу. 25.Нізкая вечназялёная расліна з лілова-ружовымі кветкамі. 26.Белы …, ды не сыр, добры зяць, ды не сын (прык.). 28.Падсадзі на печ дзеда, … цябе падсадзіць (прык.).

Лявон ЦЕЛЕШ.
г.Дзяржынск.

АДКАЗЫ НА КРЫЖАВАНКУ

Па гарызанталі: 1.Багацце. 4.Зорачкі. 10.Дзіця. 11.Песні. 12.Галоўка. 15.Вуха. 16.Адна. 17.Смех. 18.Лета. 21.Воўк. 22.Каша. 27.Чалавек. 29.Канец. 30.Пенал. 31.Аграном. 32.Усмешка.

Па вертыкалі: 2.Азія. 3.Цяжар. 5.Онікс. 6.Каса. 7.Адозва. 8.Двор. 9.Вітраж. 13.Калыханкі. 14.Матулечка. 19.Кветкі. 20.Матуля. 23.Дабро. 24.Лада. 25.Верас. 26.Снег. 28.Унук.

ШАХМАТЫ

У шахматным «антысвеце»

У свой час мы ўжо знаёмілі чытачоў з такім раздзелам шахматнай кампазіцыі, як задачы на зваротны мат. Белыя прымушаюць (!) чорных паставіць ім (белым!) мат, а чорныя гэтаму ўсяляк супраціўляюцца. Вядома, гэткія задачы маюць вельмі ўскоснае дачыненне да звычайных прынцыпаў шахматнай гульні, але дазваляюць складальнікам увасобіць цікавыя парадаксальныя задумы. Паспрабуем разабраць задачу беларускага майстра ***Аляксандра Міхалапа*** (г.Клічаў), якая нядаўна атрымала шосты прыз на міжнародным конкурсе да 70-гадовага юбілею расійскага гросмайстра А.Феакцістава.

Белыя: Крb1, Фh3, Ла5, Лg4, Са2, Сh8, Ка8, Кg6, пп. b2, b4, c2, d6, f2, g2 (14).

Чорныя: Кре4, Ла6, Лh1, Се1, Кb8, пп. c3, d7, e5, f4, h2 (10).

Зваротны мат у 6 хадоў.

У гэтай пазіцыі ўжо ёсць гатовыя варыянты, калі б зараз быў ход чорных (так званая ілюзорная гульня):

1...Л:d6 2.Л:е5+ Крd4 3.Л:е1+ Лf6 4.Лd1+ Кре4 5.Л:f4+ Л:f4 6.Ле1+ Л:е1х,

1...Крf5 2.Кh4+, Ке7+ Кре4 3.b5! cb 4.Фf3+ Крd4 5.Кf5+ Крс5 6.Фс3+ С:с3х.

Але ў сапраўдным рашэнні, дзе пачынаюць белыя, яны ўжо не праходзяць. Не вядзе да мэты і падманны след 1.Ф:с3? ~ 2.Л:f4+, 1...Крf5 2.Ке7+! Крg4 3.Фh3+ Крg5 4.f3! ~ 5.Фg4+ Крh6 6.Фh4+ С:h4х, бо ў чорных знаходзіцца моцнае абвяржэнне: 1...С:f2+! А рашае:

1.Фh7! Л:d6(~) 2.Л:е5+ Крd4 3.Лс5+ Кре4 4.Ке5+ Лg6 5.Ф:g6+ Крd4 6.bc+ С:с3х,

1..Крf5 2.К:f4+! Крg4 3.Фh5+ Крf4 4.Фе5+ Крg4 5.f3+ Крh4 6.Ф:е1+ Л:е1х,

1...Кс6 2.Ке7+! Крd4 3.Кd5! cb 4.Фе4+ Кр:е4 5.Л:f4+ ef 6.Кс3+ С:с3х,

1...cb 2.К:е5+! Крd4 3.Л:f4+ Крс3 4.Кс4+ Крb4 5.Ка3+ Кра5 6.Сс3+ С:с3х,

1...Крd4 2.Лd5+ Кре4 3.Л:е5+ Крd4 4.Лс5+ Кре4 5.Ке5+ Крd4 6.bc+ С:с3х,

1...Л:а5 2.Л:f4+ ef 3.Ке7+ Лf5 4.Кd5! f3 5.g3! ~ 6.Кс3+ С:с3х.

Задача складаная, але яе аналіз, як нам падаецца, дазваляе атрымаць неблагое ўяўленне пра жанр зваротных матаў.

Сумесны твор

А для самастойнага рашэння прапануем задачу з больш звыклымі ўмовамі, якая атрымала ў тым жа конкурсе пяты ганаровы водгук. Яе сумесна склалі ***Віктар Волчак*** (Беларусь) і ***Леанід Макаронец*** (Ізраіль). *(Глядзі дыяграму.)*

Белыя: Крg6, Фа7, Ла4, Лd8, Са5, Сb5, Кf7, пп. c2, g2, g3 (10).

Чорныя: Кре4, Фb4, Лf8, Са2, Кb2, Кh1, пп. b7, c3, d5, e2, f6, g4, g7 (13).

Мат у 3 хады.

Дасылайце рашэнні на адрас рэдакцыі (***220030 г.Мінск, вул.Энгельса, 34а***) або на электронны адрас: ***vadim_ne67@mail.ru.***

Растуць «зоркі»

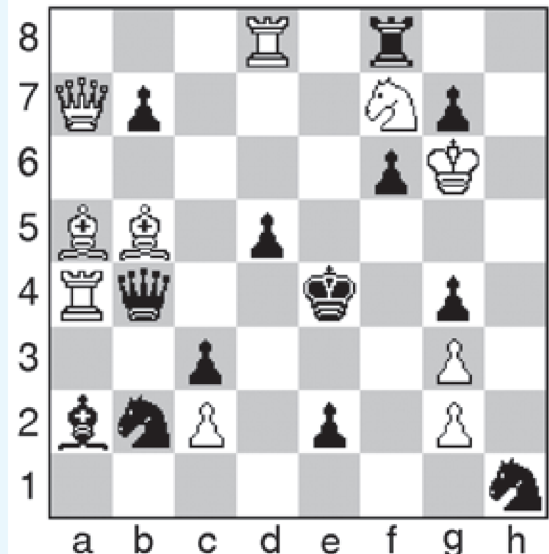
Нашы чытачы ўжо знаёмы з творчасцю адной з вядучых (нягледзячы на малады ўзрост) беларускіх шахматыстак ***Вольгі Бадэлька***. Прапануем пераможную партыю, якую наша суайчынніца выйграла на леташнім юнацкім чэмпіянаце свету сярод удзельнікаў ва ўзросце да 20 гадоў.

Вольга Бадэлька – Вікторыя Чарняк

1.d4 d5 2.c4 e6 3.Кс3 c6 4.cd ed 5.Фс2 Сd6 6.Кf3 Ке7 7.Сg5 f6 8.Сh4 Сf5 9.Фd2 Кd7 10.е3 Кf8 11.Сg3 Фd7 12.Сd3 С:d3 13.Ф:d3 Кf5 14.0-0-0 0-0-0 15.Крb1 Крb8 16.Кd2 h5 17.С:d6+ К:d6 18.h4 Фf5 19.Ф:f5 К:f5 20.b4 a6 21.Кb3 Ке6 22.Кс5 Лde8 23.Крс2 Ле7 24.Крd3 Лhe8 25.a4 Кd6 26.Лb1 Крс7 27.g3 К:с5+ 28.bc Ке4 29.К:е4 de+ 30.Крс4 a5 31.Лhf1 Лd8 32.f3 Лde8 33.Лbe1 ef 34.Л:f3 b6 35.cb+ Кр:b6 36.Крd3 Ле4 37.Лf5 Лg4 38.Лf3 Крс7 39.Лс1 Лd8 40.Лс3 Крb6 41.Лс5 Лd5 42.Л:d5 cd 43.Кре2 Крс6 44.Крf2 Лg6 45.Лf5 Лh6 46.Крf3 Лh8 47.е4 de+ 48.Кр:е4 Ле8+ 49.Крf3 Лd8 50.Л:h5 Л:d4 51.Л:а5 Крd6 52.Ла7 g6 53.а5 Кре6 54.а6 Крf5 55.Ле7 Ла4 56.а7, 1:0.

Як яны гулялі?

Прапануем у наступнай пазіцыі (**белыя:** Крd7, Са1, пе6 (3); **чорныя:** Крf6 (1)) аднавіць некалькі апошніх хадоў, якія прывялі да такой расстаноўкі фігур.

Праверце адказы

Задача ***В.Бачая*** ад 22 мая рашаецца: **1.Фе1.** Правільна адказалі ***Васіль Жуковіч, Ігар Ананіч, Сяргей Цяльпук, Віктар Жук***.

У жартоўнай задачы "на любы густ" мат у 1 ход – **1.е8Фх**; у 2 хады – **1.е8Л+**; у 3 хады – **1.е8С d5 2.Крс6**; у 4 хады – **1.е8К Крd7 (1…d5) 2.Кg7, 3.е5 і 4.е6х**. Увасоблены квартэт пераўтварэнняў белай пешкі. Першым правільна адказаў ***Ігар Ананіч***.

На шэраг ранейшых заданняў правільныя адказы даслалі ***Уладзімір Панько, Мікалай Шклярэўскі, Ігар Гулік***.

Вадзім ЖЫЛКО.

www. nv-online. info – электронны дадатак да друкаванай версіі газеты «Народная Воля».

Адрас рэдакцыі: 220030 Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 328-68-71.
Рэкламны аддзел (017) 328-66-09.
nvonlineinfo@gmail.com http://www.nv-online.info

Падпісныя індэксы:
63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

Паколькі ў рэдакцыі няма магчымасці рэцэнзаваць і вяртаць нявыкарыстаныя матэрыялы, яна пакідае права ўступаць у перапіску за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 11.06.2018 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 24 010 экз. Заказ № 2072.

«Народная Воля»
в Facebook www.facebook.com/nv.online.info
в Vkontakte www.vk.com/nvonlineinfo